

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KOMPARATIVNÍ ANALÝZA ČESKÉ A ŠPANĚLSKÉ ÚSTAVNÍ ÚPRAVY
LEGISLATIVNÍ MOCI A ROZBOR PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ TERMINOLOGIE

Vedoucí práce: JUDr. Mgr. Ivo Petru, Ph.D.

Autor práce: Barbora Petková

Studijní obor: Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3.

2017

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, dne 4. května 2017

.....
Barbora Petková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Mgr. Ivovi Petřů, Ph.D. za cenné rady a věcné připomínky, které mi poskytl při zpracování této práce.

Anotace

Cílem této bakalářské práce je představit a porovnat ústavní úpravu legislativní moci České republiky a Španělského království. Toto téma je uvedeno popisem jednotlivých ústav obou porovnávaných zemí, který se zaměřuje na strukturu, dělbu moci a historický vývoj ústavních zákonů.

Práce je dělena do několika kapitol a podkapitol. Po představení obou ústav následuje kapitola, která je věnována zákonodárné moci. Podrobněji je zde popsáno postavení a fungování jednotlivých parlamentních komor, legislativní proces a jeho výsledky v podobě jednotlivých právních předpisů. V následující části je provedena komparativní analýza všech předchozích kapitol a v poslední části je představen rozbor příslušné právní terminologie.

Celá bakalářská práce je uzavřena dvojjazyčným glosářem a resumé ve španělském jazyce.

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to present and compare the legislative power of the Czech Republic and the Kingdom of Spain. This topic is introduced by the description of the constitutions of both compared countries. Moreover, the separation of powers and the structure and history of the constitution of each country are described.

The chapters of the thesis are structured in the following way: after an introduction to the constitutional system of both countries, the legislative power comes into focus. A detailed description of each parliamentary chamber, the legislative process and its results in the form of legal regulations is presented. The comparative analysis based on these parts is made in the following section, whilst the last section of the thesis is dedicated to the analysis of the corresponding juridical terminology.

The bachelor thesis is concluded with a bilingual glossary and a résumé in Spanish.

Obsah

ÚVOD	8
1 ÚSTAVA	11
1.1 ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY	11
1.1.1 <i>Struktura Ústavy</i>	11
1.1.2 <i>Dělbba moci</i>	12
1.1.3 <i>Historický vývoj Ústavy</i>	14
1.2 ÚSTAVA ŠPANĚLSKÉHO KRÁLOVSTVÍ	15
1.2.1 <i>Struktura Ústavy</i>	16
1.2.2 <i>Dělbba moci</i>	17
1.2.3 <i>Historický vývoj Ústavy</i>	19
2 LEGISLATIVNÍ MOC	22
2.1 SLOŽENÍ PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY	22
2.1.1 <i>Poslanecká sněmovna</i>	22
2.1.2 <i>Senát</i>	25
2.2 SLOŽENÍ PARLAMENTU ŠPANĚLSKÉHO KRÁLOVSTVÍ	26
2.2.1 <i>Sněmovna poslanců (el Congreso de los Diputados)</i>	27
2.2.2 <i>Senát (el Senado)</i>	30
2.3 VOLBY DO PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY	32
2.3.1 <i>Volby do Poslanecké sněmovny</i>	32
2.3.2 <i>Volby do Senátu</i>	33
2.4 VOLBY DO PARLAMENTU ŠPANĚLSKÉHO KRÁLOVSTVÍ	34
2.4.1 <i>Volby do Sněmovny poslanců</i>	34
2.4.2 <i>Volby do Senátu</i>	35
2.5 LEGISLATIVNÍ PROCES.....	36
2.5.1 <i>Legislativní proces v České republice</i>	36
2.5.2 <i>Legislativní proces ve Španělském království</i>	38
2.6 PRÁVNÍ PŘEDPISY	41
2.6.1 <i>Právní předpisy v České republice</i>	41
2.6.2 <i>Právní předpisy ve Španělském království</i>	42
3 KOMPARATIVNÍ ANALÝZA	44
3.1 ÚSTAVA	44
3.2 SLOŽENÍ PARLAMENTU	46
3.2.1 <i>Složení Poslanecké sněmovny / Sněmovny poslanců</i>	46
3.2.2 <i>Složení Senátu</i>	47
3.3 VOLBY DO PARLAMENTU	48
3.3.1 <i>Volby do Poslanecké sněmovny/ Sněmovny poslanců</i>	48
3.3.2 <i>Volby do Senátu</i>	49
3.4 LEGISLATIVNÍ PROCES.....	49
3.5 PRÁVNÍ PŘEDPISY	50
4 ROZBOR PŘÍSLUŠNÉ PRÁVNÍ TERMINOLOGIE	52
4.1 PRÁVNÍ JAZYK.....	52
4.2 ROZBOR PRÁVNÍ TERMINOLOGIE.....	53
4.3 GLOSÁŘ	59
ZÁVĚR	61

RESUMÉ.....	64
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	66

Úvod

Téma mé bakalářské práce, komparativní analýza české a španělské ústavní úpravy legislativní moci, jsem si vybrala z několika důvodů. Studuji obor, který má mimo jiné také právní zaměření, a proto mi volba tématu přišla adekvátní. Dalším z důvodů pro výběr tématu je ten, že jako studentku filologie mě velice zajímá jazyk, i veškeré překladatelské problémy s ním spojené. V neposlední řadě jsem si uvědomila, že získání povědomí o legislativní moci zemí České republiky a Španělského království může být velmi praktické a může to obohatit a rozšířit můj doposud získaný právníkový přehled.

Primárním cílem této práce je seznámit čtenáře s jednotlivými ústavami obou zmíněných zemí, a to se zaměřením na legislativní moc. K dosažení tohoto cíle dojdou v první řadě popsáním ústav obou zemí, ve kterém zahrnu strukturu, dělbu moci a historický vývoj. V druhé řadě se pak zaměřím na legislativní moc, tedy detailní popis obou parlamentních komor, voleb do parlamentu a legislativní proces včetně jeho výsledků. Součástí této práce je i komparativní analýza, která je provedena na základě předešlých teoretických kapitol. Sekundárním cílem je rozbor příslušné právní terminologie, kterému je věnována poslední kapitola. Tento rozbor provedu z kapitol o legislativním procesu a právních předpisech a bude doplněn o dvojjazyčný glosář pojmů.

Ráda bych tuto práci využila k prokázání své hypotézy, která předpokládá odlišnost struktury, obsahu i rozsahu ústavy Španělského království oproti ústavě České republiky danou rozdílným státním zřízením a svým odlišným historickým vývojem. Znatelné rozdíly očekávám ve volebním systému, a to kvůli rozdílnému územnímu členění České republiky a Španělského království. Co se týče parlamentů obou srovnávaných zemí, domnívám se, že naleznou velkou řadu rozdílů jak v samotném složení, tak i ve vlastních procesech při uplatňování parlamentní demokracie obou zemí. Na druhou stranu předpokládám také nalezení podobností, například v otázce jejich pravomocí. Dále předpokládám, že se během této práce setkám s mnoha těžce přeložitelnými termíny, či s termíny, které postrádají český nebo španělský ekvivalent.

Tato práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol, které obsahují další podkapitoly. První a druhá kapitola jsou teoretickými částmi mé práce, kapitola třetí a čtvrtá pak představují část praktickou.

V první kapitole se věnuji ústavě, jakožto základnímu zákonu státu a nejvyšší právní normě jeho právního řádu. Dozvíme se, jakou má ústava roli pro existenci a fungování státu, a to jak v České republice, tak i ve Španělském království. Je zde popsána její struktura včetně historického vývoje ústavních zákonů. Pokusím se nastínit, jak prošly ústavy České republiky i Španělského království různými etapami vývoje a zda docházelo během existence ústav k jejich obměnám či dokonce k zásadním změnám. Dalším z cílů této rozsáhlé kapitoly bude zjistit, jak zásadní bylo přijetí Španělské ústavy v roce 1978 pro přechod z diktátorského režimu na demokracii v této zemi. Tato bakalářská práce je zaměřena na legislativní moc České republiky a Španělského království, přesto jsou zde zmíněny i zbylé složky moci každé země, jelikož se domnívám, že spolu velmi úzce spolupracují a vzájemně se ovlivňují.

Druhá kapitola představuje samotné jádro této práce. Věnuje se legislativní moci České republiky a Španělského království. Je zde popsáno složení nejvyššího zákonodárného sboru obou zemí, jímž je parlament. V této části očekávám velké podobnosti, a to nejen v otázce pravomocí, ale také v jednotlivých orgánech komor. V další části se věnuji popisu voleb do parlamentů obou zemí. Zde detailně představím jednotlivé části tohoto procesu za účelem stanovení míry podobnosti či rozdílnosti obou z nich. Velmi obsáhlou podkapitolou je legislativní proces a jeho výsledky ve formě právních předpisů. Domnívám se, že zde objevím velké množství obtížně přeložitelných termínů, proto jsem si tuto část stanovila jako výchozí pro svůj rozbor právní terminologie.

Kapitola věnovaná komparativní analýze navazuje na veškeré předchozí části a dojde v ní ke srovnání České republiky a Španělského království. Úkolem bude najít hlavní podobnosti a rozdílnosti, se kterými se během svého psaní potkám.

Poslední kapitolu věnuji rozboru příslušné právní terminologie. Tuto kapitolu rozdělím na dvě části. V první z nich popíši právní jazyk. V druhé části pak provedu rozbor španělské právní terminologie, a to s pomocí Španělsko-českého právního a ekonomického slovníku, Českého národního korpusu - InterCorp a právního slovníku Španělské královské akademie (*Real Academia Española*). Tento rozbor doplním o dvojjazyčný glosář pojmů.

Tato práce je založena především na primárních zdrojích. Těmito zdroji jsou ústavy obou porovnávaných zemí, jednací řady obou komor Parlamentu České

republiky, zákon č. 247/1995 Sb. o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nařízení Sněmovny poslanců a Senátu a Organický zákon 5/1985, o všeobecných volbách. Dále budu čerpat z mnoha tištěných publikací a spolehlivých internetových zdrojů. Pro rozbor právní terminologie použiji Španělsko-český právní a ekonomický slovník od Jiřího Bryndy, slovník právní španělštiny Španělské královské akademie (*Real Academia Española*) a Český národní korpus - InterCorp.

V celé této práci jsou uvedeny vlastní překlady španělských označení za použití Českého národního korpusu – InterCorp, přičemž u těchto překladů vždy uvedu originální výraz v závorce.

1 Ústava

Tato kapitola se věnuje ústavám České republiky a Španělského království. Jsou zde představeny základní informace o ústavách obou zmíněných zemí, dále je popsána struktura se zaměřením na dělbu moci a historický ústavní vývoj.

1.1 Ústava České republiky

Základním zákonem a zároveň nejvyšším právním pramenem České republiky je Ústava, která byla přijata 16. prosince 1992 Českou národní radou a publikována ve Sbírce zákonů pod č. 1/1993 Sb. jako první ústavní zákon suverénní České republiky¹. Jedná se o ústavu rigidní (tuhou), jelikož k její změně, přijetí či doplnění nestačí pouhý zákon (jako je tomu u ústav flexibilních), nýbrž vyžaduje souhlas kvalifikované většiny parlamentu. K příslušné změně v ústavě je zapotřebí souhlas tří pětín všech členů Poslanecké sněmovny a tří pětín přítomných senátorů². Ústava České republiky je psaná a je tvořená více zákony, jedná se tedy o ústavu polylegální.

1.1.1 Struktura Ústavy

Česká ústava je složena z preambule a ze 113 článků, které jsou rozděleny do 8 hlav. Preambule obsahuje prohlášení občanů České republiky, odkazuje na dávné státnosti zemí Koruny České i státnosti československé a zakotvuje odhodlání budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu lidských hodnot důstojnosti a svobody. Hlava první se věnuje základním ustanovením, jakými jsou charakteristika státu, tvorba a dělba moci, vymezení území České republiky a jejích hranic, státním symbolům a určení hlavního města. Hlava druhá se zabývá zákonodárnou mocí, zakotvuje Parlament a popisuje dvě komory – Poslaneckou sněmovnu a Senát. V této kapitole je také vymezen a popsán legislativní proces. Hlava třetí popisuje moc výkonnou, a tudíž se věnuje prezidentu republiky a vládě. Hlava čtvrtá vymezuje moc soudní. Vykonávají jí státní orgány, kterými jsou nezávislé soudy. Tato kapitola se dále rozděluje na bližší neoznačené části – ústavní soud a soudy. Hlava pátá se věnuje Nejvyššímu kontrolnímu úřadu, jenž vykonává kontrolu hospodaření a plnění státního rozpočtu. Hlava šestá se zabývá Českou národní bankou, jakožto ústřední bankou České republiky. Hlava sedmá

---

¹ PAVLÍČEK, Václav a JIŘÍ HŘEBEJK. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář*. 2. dopl. a podst. rozš. vyd. Praha: Linde, 1998. Edice Zákony, komentáře. Str. 17.

² Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, čl. 39 odst. 4.

vymezuje územní samosprávu, člení Českou republiku na obce, které jsou základními samosprávnými celky. Hlava osmá obsahuje přechodná a závěrečná ustanovení.

1.1.2 Dělbba moci

V čl. 2 ods. 1 Ústavy České republiky se dočteme, že „*Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.*“ Česká republika je založena na dělbě moci neboli tripartitě, a to s rozdělením na moc legislativní (zákonodárnou), exekutivní (výkonnou) a justiční (soudní)³. Všechny tyto složky dělby moci jsou vzájemně propojené a do jisté míry se mohou ovlivňovat. Pro tento klasický koncept dělby moci existuje tzv. systém brzd a rovnováh (*checks and balances*)⁴. Díky tomuto systému dochází k eliminaci vzájemného ovlivňování mocí.

Moc zákonodárná je zakotvena v hlavě druhé Ústavy České republiky a zabývá se tvorbou právních norem, především zákonů. Legislativní moc náleží parlamentu, který se skládá ze dvou komor⁵ – dolní (Poslanecké sněmovny) a horní (Senátu). Tyto komory se od sebe do jisté míry liší, především z hlediska jejich funkce. Zatímco Poslanecká sněmovna projednává všechny návrhy zákonů a je vnímána jako hlavní legislativní orgán, Senát má funkci spíše kontrolní a stabilizující⁶.

Výkonné moci se věnuje hlava třetí Ústavy České republiky. Orgány výkonné moci jsou prezident a vláda. Každý z těchto orgánů má své vlastní funkce a pravomoci.

Prezident je hlavou státu a je volený na pět let v přímých volbách. Dle čl. 54 odst. 3 Ústavy České republiky prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný. Je tedy ústavně nezávislým orgánem a neodpovídá za své politické činy žádnému dalšímu orgánu. Po celou dobu výkonu své funkce mu náleží absolutní trestní a správní imunita⁷. Prezident má spoustu pravomocí, kterými jsou například: rozpuštění Poslanecké sněmovny, jmenování soudců Ústavního soudu, právo vrátit Parlamentu přijatý zákon,⁸ jmenování prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,

---

³ NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Brno: Computer Press, 2004. Vysokoškolské učebnice. Str. 6.

⁴ Dostupné z: (https://iuridictum.pecina.cz/w/Brzdy_a_rovnov%C3%A1hy), [cit. 2017-02-23].

⁵ Jedná se o tzv. bikameralismus

⁶ PAVLÍČEK, Václav a Jiří HŘEBEJK. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář*. 2. dopl. a podst. rozš. vyd. Praha: Linde, 1998. Edice Zákony, komentáře. Str. 116.

⁷ GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEJBK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Prospektrum, 2002. Str. 194.

⁸ Tzv. právo veta, které může výrazně ovlivnit legislativní proceduru.

jmenování členů Bankovní rady České národní banky⁹. Podle čl. 62. písm. a) Ústavy prezident *jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi.*

Vláda je dle čl. 67 odst. 2 Ústavy České republiky vrcholným orgánem výkonné moci složeným z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů. Je to kolektivní orgán, tudíž všechna přijetí vládních usnesení probíhají ve sboru, a podle čl. 76 odst. 2 Ústavy *k přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.* Vláda předkládá například návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu¹⁰. Tyto návrhy poté projednává a usnáší se o nich Poslanecká sněmovna¹¹. Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně a má možnost jí předložit žádost o vyslovení důvěry.

Justice neboli soudní moc je zakotvena v hlavě čtvrté Ústavy České republiky a podle čl. 81 této Ústavy *„Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.“* O soudní moci se také dočteme ve čl. 4, kde je zmíněno, že *„Základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.“* Z těchto článků implicitně vyplývá, že každý, kdo cítí, že jeho práva či svobody byly narušeny, se může dovolávat ochrany u nezávislých soudů. Soudce se po jmenování prezidentem bez časového omezení své funkce ujímá složením slibu¹². Každému soudci náleží nezávislost, což znamená, že při rozhodování je vázán jen zákony a prameny práva vyšší právní síly, a nestrannost, která určuje vstup soudce do sporu jako třetí, nezúčastněné osoby, která nesmí mít žádný vztah k věci, která je předmětem řízení, ani k účastníkům řízení, či jejich zástupcům.

Soustava českých soudů je čtyřčlanková a tvoří jí nejvyšší soudy, vrchní soudy, krajské soudy a okresní soudy. Dalším pramenem právní úpravy soudnictví je zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, který staví Ústavní soud mimo soustavu soudů a určuje ho jako samostatný soudní orgán. Jeho základními úkoly jsou: dohlížení nad tím, aby právní normy byly v souladu s ústavními předpisy a mezinárodními závazky států, a zajištění korektní aplikace zákonů ze strany obecných soudů¹³.

---

⁹ Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, čl. 62.

¹⁰ Tamtéž, čl. 42 odst. 1.

¹¹ Tamtéž, čl. 39 odst. 2.

¹² GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEJBK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva. 4. aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Prospektrum, 2002. Str. 235.

¹³ Tamtéž, str. 238.

1.1.3 Historický vývoj Ústavy

Česká republika má velmi bohatou historii a její ústavní vývoj začíná již v polovině 19. století, za vlády Habsburské monarchie. Z tohoto období, konkrétně dne 25. dubna 1848, byla vydána Pillersdorfova ústava, jejímž autorem byl Franz von Pillesdorf¹⁴. Tato ústava, v níž se hovoří o dvoukomorovém parlamentu a jež se věnuje mimo jiné otázkám svobod a práv však nikdy v platnost nevešla.

První celorakouská ústava byla vyhlášena 4. března 1849 a po svém autorovi ministři vnitra F. von Stadionovi dostala název Stadionova oktrojovaná ústava. Tato ústava stanovovala jednotné celní a obchodní území a společné občanství. Veškerá zákonná moc byla připsána panovníkovi, spolu s dvoukomorovým říšským sněmem s dolní komorou¹⁵. Nikdy nevstoupila v účinnost a byla zrušena 31. prosince 1851.

Velmi důležitá ústavní změna nastala v roce 1867, kdy byla vydána prosincová ústava jako reakce na rakousko-uherské vyrovnání. Byla tvořena 7 zákony, které vymezovaly například zákonodárnou pravomoc Říšské rady, základní práva občanů, zřízení říšského soudu, nezávislost soudů a postavení císaře¹⁶.

Za doby Československa byla Národním výborem dne 13. listopadu 1918 přijatá Prozatímní ústava jako zákon č. 37/1918 Sb., o prozatímní ústavě, a stala se tak první československou ústavou. Byla velmi stručná a stanovovala např. jen symbolické postavení prezidenta, či vládu, která byla volena parlamentem. Neuváděla nic o základních či občanských právech. Prozatímní ústava stanovila (po vzoru Švýcarska) jednotu moci výkonné a zákonodárné.

O necelé dva roky později byla vypracována a schválena nová ústava (schválena 29. února 1920) pod ústavním zákonem č. 121/1920 Sb., Ústavní listina republiky Československé. Tato listina přispěla k demokratickému rozvoji první československé republiky jako silného a mnohonárodnostního státu.

Po druhé světové válce (9. května 1948) byla vydána jako ústavní zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, která navazovala na

---

¹⁴ NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Brno: Computer Press, 2004. Vysokoškolské učebnice. Str. 55.

¹⁵ Tamtéž, str. 56.

¹⁶ ZIMEK, Josef. *Ústavnost a český ústavní vývoj*. 3., nezměněné vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. Str. 60.

prvorepublikovou Ústavní listinu. Tato ústava stanovila například jednokomorový parlament a rušila ústavní soud.

Po Ústavě Československé republiky se v Československu vystřídaly další dvě ústavy. První byla přijata Národním shromážděním ČSR dne 11. července 1960 pod ústavním zákonem č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, a druhým nařízením byl ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o Československé federaci, který byl přijat 27. října 1968. Oba tyto zákony hovoří o Československu jako socialistické republice a vzájemně se doplňují.

Po pádu komunismu až do roku 1992 byla situace velmi nepřehledná a bylo potřeba zásadních ústavních změn. Nová ústava České republiky vešla v platnost 1. ledna 1993 a oficiálně tak zrušila dřívější Ústavu Československé socialistické republiky z r. 1960 a Ústavní zákon o Československé federaci z r. 1968.

1.2 Ústava Španělského království

Ústava Španělského království byla schválena referendem a následně podepsána králem dne 6. prosince 1978 a o dva dny později zveřejněna ve Státním úředním věstníku¹⁷. Tato ústava (zákon č. 311/1978 Sb, *Constitución española*) je nejvyšším právním pramenem Španělska, na kterém se zakládají další zákony země¹⁸.

Forma této ústavy je psaná a podle způsobu změny se jedná o formu rigidní, a to z toho důvodu, že má vyšší sílu než ostatní zákony, a proto je její změna vázána pouze na zákony ústavní. Při hlasování o změně je potřeba třípětinová většina členů z obou komor¹⁹. Ústava Španělského království je tvořena jedním zákonem, a proto se jedná o ústavu monolegální.

Tato ústava určuje uspořádání státu, definuje veřejnou moc a její funkce a vztahy, prohlašuje a chrání základní práva a svobody občanské veřejnosti a označuje Španělské království za nedělitelnou vlast všech Španělů, která je složená ze správních jednotek (*Comunidades Autónomas*)²⁰.

---

¹⁷ Věstník je známý pod zkratkou BOE (Boletín Oficial del Estado).

¹⁸ ALCARAZ VARÓ, Enrique a Brian HUGHES. *El español jurídico*. Barcelona: Ariel, c2002. str. 141. (překlad: Barbora Petková)

¹⁹ Zákon č. 311/1978 Sb, Constitución española, čl. 167 ods. 1.

²⁰ ALCARAZ VARÓ, Enrique a Brian HUGHES. *El español jurídico*. Barcelona: Ariel, c2002. str. 141. (překlad: Barbora Petková)

1.2.1 Struktura Ústavy

Španělská ústava je složena z preambule a ze 169 článků (*artículos*) rozdělených do deseti hlav (*títulos*). Dále obsahuje čtyři dodatečná ustanovení (*disposiciones adicionales*), devět přechodných ustanovení (*disposiciones transitorias*), jedno zrušující ustanovení (*disposiciones derogatorias*) a závěr (*disposición final*).

V preambuli je zdůrazněna ochrana lidských práv a svobod a je zajištěna spravedlnost, svoboda a bezpečí uvnitř státu. Za jeden z hlavních cílů je stanoveno zřízení vyspělého demokratického státu, který bude podporovat rozvoj kultury a ekonomiky, který povede k zajištění vysoké kvality života. Úvod, neboli *título preliminar*, stanovuje sociálně demokratický právní stát, podle čl. 1 odst. 1 Španělské ústavy: „*Španělsko se ustavuje v sociální a demokratický právní stát hájící svobodu, spravedlnost, rovnost a politický pluralismus jako nejvyšší hodnoty svého právního řádu.*“ Dále je zde určeno státní zřízení, oficiální jazyk, státní vlajka a hlavní město.

První hlava obsahuje základní práva a povinnosti a je složena z pěti kapitol. První z nich se věnuje Španělům a cizincům, kapitola druhá se zabývá právy a povinnostmi, ve třetí kapitole je zmíněna sociální a hospodářská politika, čtvrtá kapitola se věnuje svobodě a základním právům a poslední, pátá kapitola, zmiňuje situace pro zrušení práv a svobod.

Hlava druhá je věnována hlavě státu, tedy králi, který je symbolem jednoty a stálosti. Jsou zde popsány jeho pravomoci a povinnosti.

Třetí hlava, která je dále rozdělena do tří kapitol, se zabývá zákonodárnou mocí, kterou reprezentují dvoukomorové kortesy a jsou utvořeny ze Sněmovny poslanců a Senátu. V této hlavě je detailně popsán legislativní proces.

Ve čtvrté hlavě se stanovuje exekutivní (výkonná) moc, tedy vláda a správa.

Hlava pátá se věnuje vzájemnému vztahu mezi vládou a kortesy. Stanovuje, že vláda je za své politické řízení odpovědná Sněmovně poslanců.

Šestá hlava je věnována soudní moci a určuje Nejvyšší soud (*el Tribunal Supremo*) vrcholným orgánem této moci.

O ekonomice státu a jeho financích se lze dočíst v hlavě sedmé, kde je také určen proces stanovení státního rozpočtu.

Hlava osmá, o územním členění státu, se skládá ze tří dalších kapitol, přičemž první z nich pojednává o obecných zásadách, jako jsou například stejná práva všech Španělů na jakémkoliv státní území, či rozdělení státu na obce, provincie a autonomní společenství. Druhá kapitola se věnuje místní správě a zaručuje autonomní samosprávu všech obcí. Velmi obsáhlá je kapitola třetí, která se věnuje autonomním společenstvím Španělska²¹. Vedle popisu návrhu statutu autonomie těchto společenství jsou zde také obsaženy jejich pravomoci a jednotlivé řídicí orgány.

Devátá hlava pojednává o Ústavním soudu (*el Tribunal Constitucional*), který dohlíží na kontrolu ústavnosti přijímaných zákonů. Ten je důležitým prostředkem na ochranu práv a svobod, a slouží k řešení kompetenčních sporů mezi státem a autonomními oblastmi.

Desátá hlava se věnuje změně samotné ústavy a popisuje možnost její novelizace. Po navržení úpravy ústavy nastává tzv. ústavodárný proces.

Po všech zmíněných deseti hlavách se nachází tři samostatné kapitoly, které se věnují dodatečným ustanovením, přechodným ustanovením a zrušujícím ustanovením, které doplňují nebo upřesňují předchozí články ústavy. Poslední krátkou kapitolou je samotný závěr celé ústavy, který udává oficiální platnost ústavy, a zároveň stanovuje její uveřejnění v dalších jazycích Španělska.

1.2.2 Dělbba moci

Podle čl. 1 odst. 2 Španělské ústavy „*Národní suverenita náleží španělskému lidu, ze kterého vycházejí politické moci státu.*“ V článku čl. 23 odst. 1 této ústavy se píše, že „*Občané mají právo podílet se na veřejných záležitostech přímo, nebo prostřednictvím svobodně zvolených zástupců v pravidelných volbách všeobecným právem.*“

Politický systém Španělského království vychází ze třech politických mocí, mezi kterými probíhá spolupráce, a v mnohých situacích se vzájemně ovlivňují. V této zemi existuje tripartita, která je rozdělena mezi moc zákonodárnou (*el poder legislativo*), výkonnou (*el poder ejecutivo*) a soudní (*el poder judicial*).

---

²¹ Španělsko je rozděleno do 17 autonomních společenství, přičemž každá z těchto oblastí má rozsáhlou autonomii s vlastní vládou a velkými legislativními a výkonnými kompetencemi. Města Ceuta a Melilla, která se nacházejí na severu Afriky, mají postavení autonomních měst, která mají vlastní vládu.

Moc zákonodárná je zakotvena ve třetí hlavě Španělské ústavy pod názvem „*De las Cortes Generales*“. Generální kortesy jsou nejvyšším tělesem zákonodárné moci a skládají se z dvoukomorového parlamentu. Dolní komora náleží Sněmovně poslanců (*el Congreso de Diputados*) a horní komora patří Senátu (*el Senado*). Každá z těchto komor má své vlastní pravomoci a povinnosti, přičemž Sněmovně náleží pravomoci větší. Mezi nejvýznamnější z nich patří například schválení předsedy vlády, který byl předem navržen králem, nebo možnost vyslovení nedůvěry vládě. Senát má funkce územní, legislativní a politické integrace.

Podle čtvrté hlavy Španělské ústavy „*Del Gobierno y de la administración*“ je hlavním orgánem výkonné moci vláda, která působí na principu kolektivní odpovědnosti²². Dle čl. 98 odst. 1 této ústavy je složena z předsedy vlády (*Presidente del Gobierno*), z místopředsedů (*Vicepresidentes*), z ministrů (*Ministros*) a z dalších členů stanovených zákonem. Kandidát na předsedu vlády po svém navržení králem předloží svůj politický program vlády dolní komoře a požádá ji o důvěru. Po tomto úspěšném procesu je kandidát jmenován předsedou vlády a na jeho návrh jsou poté jmenováni všichni ministři²³. Hlavními úkoly vlády jsou řízení mezinárodní a národní politiky a státní správy, navrhování zákonů a rozpočtu Sněmovny poslanců, podporování veřejné politiky a uplatňování zákonů, které byly schváleny Generálními kortesy²⁴.

Významnou složkou výkonné moci je i samotný panovník země, jelikož mu dle druhé hlavy ústavy náleží mnohé pravomoci jako například vyhlašování zákonů, jmenování kandidáta na funkci předsedy vlády²⁵, jmenování kandidátů na funkce ministrů, vyhlášení referenda, udělení milosti, jmenování a přijímání velvyslanců²⁶.

Moci soudní se věnuje šestá hlava, ve které je pod čl. 117 odst. 1 Španělské ústavy stanoveno, že soudní moc je vykonávána ve jménu krále soudci (*Jueces*) a vyššími soudci (*Magistrados*). V odst. 2 téhož čl. je určeno, že tyto zmíněné orgány nemohou být přeloženy, propuštěny, odvolány, ani poslány do důchodu, aniž by tomu

---

²² ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů*. V Praze: Oeconomica, 2009. str. 224.

²³ ALCARAZ VARÓ, Enrique a Brian HUGHES. *El español jurídico*. Barcelona: Ariel, c2002. str. 151. (překlad: Barbora Petková)

²⁴ Dostupné z:

(https://administracion.gob.es/pag_Home/espanaAdmon/comoSeOrganizaEstado/InstitucionesI_Estado/PoderEjecutivo.html), [cit. 2017-03-02]. (překlad: Barbora Petková)

²⁵ Tento akt musí být schválen Sněmovnou poslanců.

²⁶ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů*. V Praze: Oeconomica, 2009. str. 224.

nepředcházet důvod stanovený zákonem. Hlavním úkolem justice je zajistit dodržování zákona ze strany institucí a občanů. Občané se mohou obrátit na soudy, za účelem ochrany svých práv a ty jim zajistí spravedlivé, nezávislé a nestranné řízení²⁷.

Vrcholným soudním orgánem, který řeší jiné záležitosti nežli ústavní, je Nejvyšší soud (*el Tribunal Supremo*). Nejvyšší soud rozhoduje například o běžných či mimořádných opravných prostředcích proti rozhodnutí nižších soudů, zpracovává podstatné stížnosti na pochybení proti vysoce postaveným osobám, jako jsou vládní ministři, senátoři.

Ústavní soud (*el Tribunal Constitucional*) je důležitým orgánem, který posuzuje ústavnost přijímaných zákonů a rozhoduje o kompetenčních sporech mezi státem a autonomními komunitami (nebo spory mezi nimi samotnými navzájem). Je tvořen 12 soudci, kteří jsou jmenováni králem na devítileté období, z nichž třetina z nich se každé tři roky mění²⁸. Kromě ústavy je Ústavní soud také zakotven v Organickém zákoně 2/1979, ze dne 3. října, o Ústavním soudu (*Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional*)²⁹.

1.2.3 Historický vývoj Ústavy

Španělské království si během své historie prošlo velkou řadou změn, což silně ovlivnilo vývoj ústavního systému. Politický systém Španělska se začal formovat již v 19. století, a to střetáváním několika protichůdných koncepcí, jež vedly k mnohým sporům. Kortesy v roce 1812 v Cádizu nastínily první liberální „protinapoleonskou“ ústavu, která však nebyla velkým úspěchem³⁰. Tato ústava neměla vhodné podmínky pro lid 19. století, který byl v této době zvyklý pouze na to, že jedině panovník je ten, který vládne a ostatní jej musí poslouchat.

Důležitým dokumentem Španělského království je ústava z roku 1837, která vycházela z ústavy cádizské. Snažila se vytvořit dvoukomorový parlamentní systém

---

²⁷ Dostupné z:

(https://administracion.gob.es/pag_Home/espanaAdmon/comoSeOrganizaEstado/InstitucionesI_Estado/PoderJudicial.html), [cit. 2017-03-02]. (překlad: Barbora Petková)

²⁸ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů*. V Praze: Oeconomica, 2009. str. 226.

²⁹ Tento zákon byl upraven Organickým zákonem 6/2007, ze dne 24. května. (*Ley Orgánica 6/2007, de 24 de mayo*).

³⁰ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů*. V Praze: Oeconomica, 2009. str. 210.

po vzoru Francie či Belgie³¹. Tato ústava obsahovala stručný soupis základních lidských práv a svobod všech Španělů jako suverénního národa³². Trvání tohoto dokumentu nebylo dlouhé, jelikož byl nahrazen novou ústavou, a to v roce 1845.

Následující ústavy představovaly nové prvky v politické sféře. Zatímco ústava z roku 1845 výrazně zvyšovala královskou moc a rozšiřovala pravomoci krále, ústava, která vešla v platnost v roce 1869, formálně zakotvila vyjádření nedůvěry vládě a právo parlamentu interpelovat vládu³³. Republikánská ústava z roku 1873, která stanovila oddělení výkonné a zákonodárné moci, nikdy nevstoupila v platnost.

Za vlády diktátora Prima de Riveru (1923 – 1930) byla navržena nová ústava. Vešla v platnost v roce 1931. Tato ústava zavedla dělbu moci, ve které moc legislativní byla připsána jednokomorovému parlamentu, který byl volen v přímých všeobecných volbách.

Rok 1936 se stal pro Španělsko osudným. Došlo ke státnímu převratu, který vyústil v občanskou válku. Vítězem této války se stal Francisco Franco, jenž jako vůdce (*Caudillo*), šéf jediné politické strany a vrchní velitel ozbrojených sil stanul u moci 10. října téhož roku. Byl zaveden diktátorský frankistický režim, který trval mnoho desítek let. Namísto svobodných odborů byla vytvořena jediná státem kontrolovaná odborová organizace. Dále byla popřena lidská práva a dělba moci státu.

V tomto období se Španělsko neřídilo žádnou ústavou, nýbrž postupně doplňovanými základními zákony (*las Leyes Fundamentales del Reino*). Francovi byla připsána neomezená legislativní moc, jež nabývala dalších pravomocí, a to díky postupným rozšiřováním základních zákonů³⁴.

Základních zákonů státu bylo celkem osm, přičemž poslední, Zákon o politické reformě (*Ley para la Reforma Política*), byl schválen až v roce 1976. Prvním zákonem byla tzv. Pracovní listina (*Fuero del Trabajo*) vydaná v roce 1938. Zabývala se záležitostmi týkajícími se pracovní doby, dovolené, minimální mzdy. Byly zde také vysvětleny pojmy jako kapitál, práce a podnik. Druhým v pořadí byl Zákon o založení Kortesů (*Ley Constitutiva de las Cortes*). Kortesy byly vytvořeny jako pomocná síla

---

³¹ J. SOLÉ TURA – E. AJA, *Constituciones y períodos constituyentes en España (1808 – 1936)*, Madrid 1990. Str. 31. (překlad: Barbora Petková)

³² Mgr. Jan KOLBA. *Postavení a úloha vlády v ústavním systému Španělska*. Brno, 2010. Rigorózní práce. Masarykova univerzita. Str. 16.

³³ Tamtéž, str. 17.

³⁴ JIMÉNEZ ASENSIO, Rafael. *El constitucionalismo, proceso de formación y fundamentos del Derecho Constitucional*, Madrid 2003, s. 180. (překlad: Barbora Petková)

vůdce při legislativním procesu, nicméně konečné rozhodnutí záviselo vždy na něm samotném. Dalším zákonem byl Zákon o Španělech (*Fuero de los Españoles*), který stanovoval základní práva a povinnosti Španělů. Zákon o národním referendu (*Ley del Referéndum Nacional*), který byl schválen v roce 1945, stanovoval referendum jako orgán pro projednávání důležitých záležitostí. Jako pátý v pořadí byl vydán Zákon o nástupnictví hlavy státu (*Ley de Sucesión en la Jefatura del Estado*), který prohlašoval Španělsko za království bez krále a stanovil Franca hlavou státu, jež rozhoduje o zvolení svého nástupce. Zákon o zásadách Národního hnutí (*Ley de Principios del Movimiento Nacional*) byl základním zákonem číslo šest a ustanovil hlavní zásady frankistického právního systému. Tzv. Základní zákon státu (*Ley Orgánica del Estado*) vešel v platnost v roce 1966, uváděl veškeré cíle státu a byl chápán jako psaná ústava.

Veliký zvrat pro Španělsko nastal v roce 1975, kdy po smrti generála Franca na trůn usedl král Juan Carlos I. První demokratické volby od roku 1936 se konaly 15. června 1977 a v roce 1978 byla schválena nová ústava, jež stanovila Juana Carlose právoplatným následníkem španělské panovnické dynastie a králem španělským³⁵. Nová ústava anulovala většinu základních zákonů z Frankova režimu a Španělsko se stalo po téměř 40 letech ústavním a právním státem opírajícím se o demokratické hodnoty³⁶. Tato ústava z roku 1978 je platnou právní normou, kterou se Španělské království řídí dodnes.

---

³⁵ CHALUPA, Jiří. *Jak se dělá demokracie: Nástin demokratické transformace postfrankistického Španělska*. Historický obzor, 1998, s. 17-22.

³⁶ ŘÍCHOVÁ, Blanka a kol. *Komparace politických systémů II*. Praha, 2014. Str. 174 - 175.

2 Legislativní moc

Legislativa (zákonodárství) se zabývá tvorbou a vydáváním zákonů. Z hlediska její činnosti na ní lze pohlížet z několika různých stránek. První z nich je stránka politická, jejímiž hlavními rysy jsou hledání a nalézání politického konsensu k přijetí určité právní normy (většinou se jedná o zákon). Druhou stránkou je funkce kontrolní, a to z toho důvodu, že v některých demokratických státech podléhá výkonná moc kontrole parlamentu. Poslední, a zároveň nejdůležitější stránka je funkce legislativní, tedy tvoření právních norem jako hlavní náplň činnosti zákonodárných sborů³⁷.

2.1 Složení Parlamentu České republiky

Podle čl. 15 odst. 1 Ústavy České republiky je zákonodárná moc v České republice svěřena Parlamentu. Parlament je nejvyšším a zároveň jediným zákonodárným sborem a hlavním orgánem státní moci. Má celkem 281 členů a jeho sídlo, které je určeno samostatným zákonem, se nachází na Malé Straně v Praze.

Dle čl. 15 odst. 2 Ústavy je složen z dolní a horní komory, a to Poslanecké sněmovny a Senátu. V čl. 21 Ústavy je stanoveno, že nikdo nemůže být současně členem obou komor Parlamentu. Tyto komory se od sebe do jisté míry liší, a to především z hlediska jejich funkce a pravomocí. Poslanecké sněmovně, která je vnímána jako hlavní legislativní orgán pro projednávání všech návrhů zákona, náleží pravomoci daleko větší než Senátu, který má funkci spíše kontrolní a stabilizující.

2.1.1 Poslanecká sněmovna

Poslanecká sněmovna (dále také jen „Sněmovna“) je složena z 200 poslanců volených na 4 roky podle poměrného volebního systému. Tato doba může být zkrácena, dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny. Naopak tato doba nikdy nemůže být zákonem přijatým Parlamentem prodloužena³⁸. Důležitým zákonem Sněmovny je zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, který byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 90/1995 Sb. a účinnosti nabyt dnem 1. srpna 1995. Tento jednací řád je souborem pravidel Poslanecké Sněmovny a je složen z 21 částí. Věnuje se například zásadám

---

³⁷ NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Brno: Computer Press, 2004. Vysokoškolské učebnice. Str. 34.

³⁸ PAVLÍČEK, Václav a Jiří HŘEBEJK. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář. 2. dopl. a podst. rozš. vyd.* Praha: Linde, 1998. Edice Zákony, komentáře. Str. 118.

a předmětům jednání společné schůze komor Parlamentu, postavení poslanců, orgánů a funkcionářů Sněmovny, zásadám jednání, hlasování ve Sněmovně.

Podle části třetí jednacího řádu (§ 21) je zasedání Sněmovny stálé a je svoláváno prezidentem republiky. Schůze jsou poté podle části sedmé tohoto řádu (§ 51) konány v době zasedání. V části šesté jednacího řádu (§ 32 – 49) jsou zakotveny orgány Sněmovny, kterými jsou:

- předseda Sněmovny
- místopředsedové
- výbory (mandátový a imunitní výbor, petiční výbor, rozpočtový výbor, organizační výbor, volební výbor, další výbory, usnese-li se tak)
- komise Sněmovny
- vyšetřovací komise

Část sedmá (§ 50 – 68) obsahuje jeden z klíčových paragrafů zákona, § 50, který pod písmeny a) – z) demonstrativně vypočítává působnost Sněmovny. Mezi její pravomoci patří například: projednávání návrhů zákonů (a), usnášení se o zákonu o státním rozpočtu (c), projednávání mezinárodních smluv vyžadující souhlas Parlamentu a vyslovování jejich souhlasu (f), kontrolování činnosti vlády, jednání o důvěře vlády a usnášení se na vyslovení nedůvěry vládě (k), volení a odvolávání členů Nejvyššího kontrolního úřadu (n).

Pro schválení různých návrhů existují různé druhy většin, a to v závislosti na předmětu hlasování. Podle části osmé jednacího řádu (§ 70), odst. 1. „*Sněmovna je způsobilá se usnášet za přítomnosti alespoň jedné třetiny všech poslanců.*“ Podle odst. 2 téhož řádu „*k platnému usnesení Sněmovny je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců (minimálně 34 hlasů), nestanoví-li Ústava jinak.*“ Dle odst. 4 téhož řádu je pro přijetí usnesení o vyhlášení o válečném stavu a pro přijetí usnesení

o souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky zapotřebí souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců (minimálně 101 hlasů). Stejný počet hlasů je též zapotřebí při hlasování Sněmovny o návrhu zákona zamítnutého Senátem, při hlasování Sněmovny o zákonu vráceném prezidentem republiky³⁹ a při

---

³⁹ Prezident má tzv. právo veta, díky němuž může vrátit zákon zpět do Sněmovny

hlasování Sněmovny o vyslovení nedůvěry vlády⁴⁰. Dle odst. 3 téhož řádu je pro přijetí ústavního zákona a k schválení mezinárodní smlouvy zapotřebí souhlasu třípětinové většiny všech poslanců (minimálně 120 hlasů).

Poslanecká sněmovna velmi úzce spolupracuje s orgány exekutivní moci, tedy s prezidentem a vládou. Vláda je politicky odpovědná Poslanecké sněmovně a do 30 dnů po svém jmenování musí předstoupit před Sněmovnu s žádostí o vyslovení důvěry⁴¹. Získá-li důvěru, ujímá se vlády. V případě nezískání důvěry musí prezident jmenovat nového premiéra, na jehož návrh předstoupí nová vláda opět před Sněmovnu a žádá jí o důvěru. V případě opakovaného nezískání důvěry jmenuje prezident premiéra na návrh předsedy Poslanecké sněmovny⁴². Podle čl. 71 Ústavy České republiky může vláda předložit Poslanecké sněmovně žádost o vyslovení důvěry také v průběhu svého funkčního období. V případě úspěšného hlasování o nedůvěře vlády je vláda nucena podat demisi. Dle čl. 72 odst. 1 této Ústavy může sama Poslanecká sněmovna vyslovit vládě nedůvěru. Podle odst. 2 tohoto článku „*Návrh na vyslovení nedůvěry vládě projedná Poslanecká sněmovna, jen je-li podán písemně nejméně padesáti poslanci. K přijetí návrhu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců.*“

Poslanecká sněmovna je rozpustitelný orgán, který může rozpustit jedině prezident, a to jen z několika Ústavou stanovených důvodů:

- a) *Poslanecká sněmovna nevyslovila důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny,*
- b) *Poslanecká sněmovna se neusnese do tří měsíců o vládním návrhu zákona, s jehož projednáním spojila vláda otázku důvěry,*
- c) *zasedání Poslanecké sněmovny bylo přerušeno po dobu delší, než je přípustné (120 dní),*
- d) *Poslanecká sněmovna nebyla po dobu delší tří měsíců způsobilá se usnášet, ačkoliv nebylo její zasedání přerušeno a ačkoliv byla v té době opakovaně svolána ke schůzi⁴³.*

---

⁴⁰ GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEJBK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva. 4. aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Prospektrum, 2002. Str. 170.

⁴¹ Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, čl. 68 odst. 3.

⁴² Tamtéž, čl. 68 odst. 4.

⁴³ Tamtéž, čl. 35 odst. 1.

Rozpuštěním končí veškerá zasedání Poslanecké sněmovny a zanikají mandáty poslanců. Nové volby se konají do šedesáti dnů po jejím rozpuštění⁴⁴. Sněmovna nemůže být rozpuštěna tři měsíce před skončením svého volebního období.

2.1.2 Senát

Senátu zasedá 81 senátorů, kteří jsou voleni na dobu šesti let podle dvoukolového většinového systému. Senát je na rozdíl od Poslanecké sněmovny nerozpuštělným orgánem. Dle čl. 33 odst. 1 Ústavy mu v době rozpuštění Poslanecké sněmovny přísluší přijímat zákonná opatření ve věcech, které nesnesou odkladu a vyžadovaly by jinak přijetí zákona.

Zákon o jednacím řádu Senátu byl vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 107/1999 Sb. a účinnosti nabyl 1. července 1999. Tento zákon obsahuje některé stejné kapitoly jako zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, avšak vzhledem k odlišnosti obou komor Parlamentu zde lze najít určitá ustanovení, která jsou obsažena pouze v zákoně o jednacím řádu Senátu, v zákoně o jednacím řádu Poslanecké sněmovny nikoliv (a naopak).

Obsahem zákona o jednacím řádu Senátu je 22 částí a 2 přílohy. Příloha č. 1 je věnována vzoru průkazu senátora a příloha č. 2 obsahuje volební řád pro volby konané Senátem a pro nominace vyžadující souhlas Senátu.

Podle části třetí jednacího řádu (§ 23 – 24) je zasedání Senátu stálé, avšak může být jeho usnesením přerušeno, přičemž celková doba přerušování nesmí být větší než 120 dnů v roce. V době přerušování zasedání může předseda Senátu svolat Senát ke schůzi, čímž je zasedání obnoveno. Zasedání Senátu nelze přerušit v době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna.

Stejně jako Poslanecká sněmovna je i Senát složen z několika orgánů. Těmito orgány jsou:

- předseda Senátu
- místopředsedové
- výbory (s výslovnou úpravou organizačního výboru a mandátového a imunitního výboru)
- podvýbory

---

⁴⁴ Tamtéž, čl. 17 odst. 2.

– komise

Předsedovi Senátu přísluší mnohé pravomoci, mezi něž patří např. zastupování Senátu, vyhlašování termínu voleb prezidenta republiky, podepisování zákonných opatření Senátu a usnesení Senátu, svolávání, zahajování a ukončování schůze Senátu, jmenování a odvolávání vedoucího Kanceláře Senátu.

Senátu náleží právo zákonodárné iniciativy, které ho opravňuje k podávání vlastních návrhů zákona Poslanecké sněmovně. Senát také projednává návrhy zákona postoupeného Poslaneckou sněmovnou.

Dalšími pravomocemi Senátu jsou např. schvalování mezinárodních smluv (pokud je k jejich ratifikaci třeba obou komor Parlamentu), vyhlašování válečného stavu, či vyslovení souhlasu s pobytem cizích vojsk na území České republiky⁴⁵. Další pravomocí Senátu je podle části osmnácté jednacího řádu (§ 136) možnost podání žaloby Ústavnímu soudu proti prezidentu České republiky, a to pro velezradu, či hrubé porušení Ústavy. Spolu s Poslaneckou sněmovnou může vydat usnesení, podle kterého prezident České republiky nemůže dále vykonávat svůj úřad. Mezi další kompetence Senátu patří např. vyjádření souhlasu se jmenováním soudců Ústavního soudu, kteří jsou navrženi prezidentem. Senát též Poslanecké sněmovně navrhuje dva kandidáty na funkci Veřejného ochránce práv a dva kandidáty na jeho zástupce⁴⁶.

2.2 Složení Parlamentu Španělského království

Legislativní moc Španělského království je zakotvena ve třetí hlavě Španělské ústavy a náleží Generálním kortesám (*las Cortes Generales*). Generální kortesy zastupují španělský lid, vykonávají legislativní činnosti a schvalují státní rozpočty.

Jsou složeny ze dvou komor – horní, která náleží Senátu (*el Senado*) a dolní, která je zastoupena Sněmovnou poslanců (*el Congreso de los Diputados*). Každá z těchto komor má své vlastní pravomoci a povinnosti, přičemž Sněmovně poslanců náleží pravomoci mnohem větší. Mezi nejvýznamnější z nich patří například schválení předsedy vlády, který byl předem navržen králem, nebo možnost vyslovení nedůvěry vládě. Důležitou funkcí Senátu je přijímání ústavních zákonů. Obě komory jsou

---

⁴⁵ Dostupné z:

(http://www.senat.cz/informace/pro_verejnost/infocentrum/infocentrum_informace_o_senatu.php), [cit. 2017-03-11].

⁴⁶ Tamtéž, [cit. 2017-03-11].

rozpuštělnými orgány, přičemž rozpuštění Sněmovny může proběhnout buď společně, nebo odděleně s rozpuštěním Senátu (a naopak).

Členům parlamentu, jimiž jsou poslanci (*los diputados*) a senátoři (*los senadores*), náleží výsada nedotknutelnosti a imunita, díky níž nemohou být zadrženi, vyšetřováni, souzeni či zatčeni při výkonu své funkce⁴⁷.

Generální kortesy byly vytvořeny v roce 1977 a své sídlo mají v Madridu, v Paláci Kortés. Jejich počet se může lišit, a to v závislosti na měnícím se počtu členů Sněmovny poslanců. K r. 2017 je celkový počet Generálních kortés 616.

2.2.1 Sněmovna poslanců (*el Congreso de los Diputados*)

Sněmovna poslanců je dle čl. 68 odst. 1 Španělské ústavy složena z minimálního počtu 300 poslanců a maximálního počtu 400 poslanců, kteří jsou voleni na základě všeobecného, rovného, přímého a tajného volebního práva v souladu s podmínkami stanovenými zákonem. Volební zákon z roku 1985 stanovil, že Sněmovna poslanců je složena z 350 členů⁴⁸. Mandát poslanců vyprší v čtyřleté lhůtě nebo dnem rozpuštění Sněmovny.

Právo na rozpuštění Sněmovny náleží králi, který rozpuštění provede na žádost předsedy vlády a po projednání Radou ministrů⁴⁹. Sněmovna je automaticky rozpuštěna v případě selhání v otázce legislativních povinností. V takovémto případě je potřeba podpisu také předsedy Sněmovny (*el Presidente del Congreso*). Následné volby do nového mandátu Sněmovny poslanců se konají v rozmezí od třiceti do šedesáti dnů. Nově zvolený mandát musí být svolán během 25 dní od konání voleb⁵⁰.

Podle čl. 71 Španělské ústavy pobírají poslanci fixní plat v příslušné stanovené výši. Dále mají právo obdržet velkou řadu záruk, výsad, výhod a náhrad za výdaje, které jsou nepostradatelné k plnění jejich povinností.

Sněmovna poslanců je složena z mnoha řídicích orgánů, které vykonávají příslušné pravomoci. První skupinou jsou tzv. pracovní orgány (*los órganos de trabajo*), mezi něž patří:

---

⁴⁷ ALCARAZ VARÓ, Enrique a Brian HUGHES. *El español jurídico*. Barcelona: Ariel, c2002. str. 144. (překlad: Barbora Petková)

⁴⁸ Ley Orgánica del Régimen Electoral General, 1985, čl. 162 odst. 1.

⁴⁹ Zákon č. 311/1978 Sb, Constitución española, čl. 64.

⁵⁰ Tamtéž, čl. 68 odst. 6.

- plénum (*el Pleno*)
- výbory (*las Comisiones*)⁵¹
- Stálá rada (*la Diputación Permanente*)
- Parlamentní kluby (*los Grupos Parlamentarios*)

Plénum je ústředním orgánem Sněmovny poslanců, který reprezentuje jednotu této komory. Působí skrze plenární zasedání, která mohou být dvojího typu – řádná a mimořádná. Zatímco řádná zasedání jsou taková, která jsou předem pevně stanovena (od září do prosince a od února do června), mimořádná zasedání jsou svolávána na základě žádosti předsedy vlády, Stálé rady, nebo nadpoloviční většiny členů komory.

Výbory jsou základními pracovními orgány Sněmovny. Rozdělují se na stálé, nestálé a dále na legislativní a nelegislativní. Výbory legislativní stálé vydávají posudky a projednávají návrhy zákonů. Nařízení Sněmovny poslanců z r. 1982 stanovuje 19 legislativně stálých výborů⁵². Výborům nelegislativním stálým nenáleží žádné legislativní funkce. Podle nařízení Sněmovny poslanců jsou stanoveny 3 nelegislativní stálé výbory a plénum může rozhodnout o vytvoření dalších výborů, jež mají stálý charakter⁵³. Výbory nestálé jsou vytvořené za konkrétním účelem, který je včetně jejich samotného trvání předem stanoven plénem⁵⁴.

Stálá rada (*la Diputación Permanente*) je orgán, jež dohlíží na to, aby legislativní moc byla kontinuálně utvářena. Jeho funkcí je chránit pravomoci dolní komory v případě ukončení mandátu.

Poslanci, které pojí ideologická spřízněnost, tvoří tzv. Parlamentní kluby (*los Grupos Parlamentarios*). Kluby bývají složeny aspoň z 15 poslanců. Podle nařízení Sněmovny poslanců však mohou být kluby tvořeny pouze 5 členy, a to za podmínky, že jejich politická strana obdrží aspoň 5 % hlasů v celostátním hlasování, či 15 % hlasů v určitých volebních obvodech⁵⁵. Tyto kluby mají mnohé pravomoci, mezi něž patří například předložení návrhu zákona, který je prezentován vládou, vymezení parlamentní politiky strany, již zastupují, či kontrolování činností vlády.

---

⁵¹ Španělský výraz *las Comisiones* byl přeložen autorkou této práce za použití substitute.

⁵² Reglamento del Congreso de los Diputados, 1982, čl. 46 odst. 1.

⁵³ Tamtéž, čl. 50 odst. 1.

⁵⁴ OÑATE, Pablo. *El Congreso de los Diputados en España: funciones y rendimiento*. Madrid: Tecnos, 2000. Str. 85. (překlad: Barbora Petková)

⁵⁵ Reglamento del Congreso de los Diputados, 1982, čl. 23 odst. 1.

Druhou skupinou jsou řídicí a správní orgány (*órganos de dirección y administración*), mezi které patří:

- předseda Sněmovny (*el Presidente del Congreso*)
- předsednictva Sněmovny (*las Mesas del Congreso*)
- výbor mluvčích (*La Junta de Portavoces*)

Předseda Sněmovny je volen plénem. Tento post je dle Španělské ústavy po králi a předsedovi vlády v pořadí třetím nejdůležitějším pro Španělské království. Předsedá společným setkáním obou komor a jeho funkce je především reprezentující.

Předsednictva Sněmovny (*las Mesas del Congreso*) jsou složena z předsedy Sněmovny, čtyřech místopředsedů (*Vicepresidentes*) a čtyřech tajemníků (*Secretarios*)⁵⁶, a jsou odpovědná za správné fungování parlamentu. Podílí se také na sestavování rozpočtu Sněmovny, správě nákladů a rozhodování o administrativních a organizačních záležitostech⁵⁷.

Výbor mluvčích (*La Junta de Portavoces*) je složen z předsedy, mluvčích všech Parlamentních klubů, jednoho člena vlády a jednoho zástupce předsednictva Sněmovny. Hlavní funkcí výboru mluvčích je stanovení termínů plenárních zasedání.

Sněmovna poslanců má několik funkcí, přičemž hlavní z nich je funkce legislativní, tedy schvalování zákonů. Zkoumá návrhy právních předpisů předložené vládou, Senátem, nebo samotnou Sněmovnou a ve všech případech může provést změnu v návrhu. S návrhem zákona mohou předstoupit i občané, podaří-li se jim pro tuto aktivitu získat 500 000 hlasů⁵⁸. Kromě projednávání zákonů je Sněmovna kompetentní k vydávání či rušení nařízení, ke schvalování mezinárodních smluv a dohod, a ke kontrolování výkonu legislativních delegací.

Sněmovna určuje povahu exekutivní moci, vzhledem ke svému právu přijmout či zamítnout navrženého předsedu vlády, a to skrze většinové hlasování. V případě absolutní většiny hlasů Sněmovna získává právo přehlasovat Senát. Dále jí náleží právo kontrolovat vládu a podle čl. 112 Španělské ústavy jí může vyjádřit nedůvěru, o kterou

---

⁵⁶ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů*. V Praze: Oeconomica, 2009. Str. 226.

⁵⁷ Dostupné z: (<http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Organos>), [cit. 2017-03-15]. (překlad: Barbora Petková)

⁵⁸ Tamtéž, [cit. 2017-03-15]. (překlad: Barbora Petková)

předseda vlády žádá v plénu. Podle čl. 112 této ústavy je k vyjádření důvěry potřeba nadpoloviční většiny všech hlasů poslanců.

2.2.2 Senát (*el Senado*)

Španělská ústava stanovuje složení Senátu měnícím se počtem senátorů⁵⁹ volených smíšeným systémem. Dle čl. 69. odst. 6 Španělské ústavy mandát senátorů vyprší 4 roky po jeho zvolení, nebo dnem rozpuštěním této komory. Právo na rozpuštění Senátu náleží králi, který rozpuštění provede na žádost předsedy vlády a po projednání Radou ministrů.

V Ústavě je stanovena dvojí funkce Senátu. V první řadě, stejně jako Sněmovna poslanců, Senát reprezentuje španělský lid a jedná v politických otázkách v jeho zastoupení. Jeho pravomocí je zkoumat, pozměňovat, či oponovat rozhodnutím, která jsou vynesena Sněmovnou poslanců. K těmto aktivitám mu slouží právo veta či pozměňovací návrhy, které může přednést⁶⁰. Vzhledem ke své podřazenosti vůči dolní komoře může však být jeho veto přehlasováno nadpoloviční většinou poslanců⁶¹. Jediná výlučná pravomoc Senátu se týká autonomních společenství a dle čl. 69. odst. 1 Španělské ústavy mu náleží funkce teritoriální reprezentace. Díky tomuto regionálnímu zastoupení mu náleží právo srovnávat zákony autonomních společenství se zákony státu a umožňuje vládě zasahovat do jednotlivých regionů.

Senátu náleží další pravomoci, mezi které mimo jiné patří jmenování čtyř soudců Ústavního soudu na návrh krále, jmenování šesti členů Španělské soudcovské rady na návrh krále, kontrolování vlády a jejích aktivit a přijímání ústavních dodatků⁶².

Senát se řídí nařízením Senátu z roku 1994, ve kterém jsou mimo jiné stanoveny orgány této komory:

- předseda Senátu (*el presidente del Senado*)
- předsednictvo Senátu (*la Mesa del Senado*)
- výbor mluvčích (*La Junta de Portavoces*)
- výbory (*las Comisiones*)

---

⁵⁹ Senátu momentálně (březen 2017) zasedá 266 senátorů.

⁶⁰ Dostupné z: (<http://www.senado.es/web/conocersenado/temasclave/sistemabicameral/index.html>), [cit. 2017-03-16]. (překlad: Barbora Petková)

⁶¹ Dostupné z: (<http://www.rogerdarlington.me.uk/Spanishpoliticalsystem#Congress>), [cit. 2017-03-17]. (překlad: Barbora Petková)

⁶² V tomto případě je požadován souhlas třípětinové většiny v obou komorách.

- Stálá rada (*la Diputación Permanente*)
- Parlamentní kluby (*los Grupos Parlamentarios*)
- Regionální kluby (*los Grupos territoriales*)

Dle čl. 37 Nařízení Senátu⁶³ je předseda Senátu mluvčím a zároveň hlavní reprezentující složkou horní komory, jež reprezentuje Senát ve všech úředních úkonech.

Předsednictvo (*la Mesa del Senado*) dle čl. 35 tohoto nařízení jedná pod dohledem a vedením předsedy Senátu. Je složeno z předsedy, dvou místopředsedů (*Vicepresidentes*), čtyřech tajemníků (*Secretarios*), a jeho hlavní funkcí je ovládat a řídit činnosti Senátu jako celku.

Dle čl. 43 – 44 Nařízení Senátu je výbor mluvčích (*La Junta de Portavoces*) složen z předsedy, mluvčích všech Parlamentních klubů, jednoho člena vlády a jednoho zástupce předsednictva Senátu. Hlavní funkcí výboru mluvčích je stanovení termínů plenárních zasedání.

Výbory jsou základními pracovními orgány Senátu, které se rozdělují na stálé a nestálé. Plénum udává stálým výborům plnou legislativní moc, díky které mohou schválit či odmítnout s konečnou platností zákon. Nestálé výbory jsou vytvořeny plénem pouze na dobu přechodnou a jejich účel i čas trvání jsou předem určeny.

Stálá rada (*la Diputación Permanente*) je orgán, jež dohlíží na pravomoci komory mezi jednotlivými zasedáními nebo v případě ukončení mandátu či rozpuštění Senátu.

Dle čl. 27 Nařízení Senátu jsou Parlamentní kluby (*los Grupos Parlamentarios*) složeny z minimálního počtu deseti senátorů a dohlíží na parlamentní činnosti svých členů.

Regionální kluby (*los Grupos territoriales*) jsou vytvořeny v rámci Parlamentních klubů a představují více než jednu autonomní oblast. Jejich cílem je sdružovat přinejmenším tři senátory zvolenými stejnou autonomní oblastí⁶⁴.

---

⁶³ Dostupné z:

(<http://www.senado.es/web/conocersenado/normas/reglamentootrasnormassenado/detallesreglamentosenado/index.html#t3c1s1>), [cit. 2017-03-17].

⁶⁴ Reglamento del Senado, 1994, čl. 32.

2.3 Volby do Parlamentu České republiky

Volby v České republice se řídí zákonem č. 247/1995 Sb. o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů. Tento zákon obsahuje podmínky voleb, jejich organizaci a rozsah soudního přezkumu⁶⁵. Podle § 1 odst. 3 tohoto zákona jsou volby do Parlamentu České republiky vyhlašovány prezidentem, a to nejpozději 90 dnů před jejich konáním. Rozhodnutí o jejich vyhlášení je uveřejněno ve Sbírce zákonů. Volby do Parlamentu České republiky se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Tajný způsob hlasování zaručuje anonymitu a nemožnost spojení voliče s daným hlasem. Všeobecné právo stanovuje, že každý občan České republiky, který dosáhl 18 let, má právo zúčastnit se voleb, a to bez omezení týkajících se například státní příslušnosti, náboženství, jazyka. Rovnost je zásada, podle které má každý volič právo na jeden hlas, přičemž všechny tyto hlasy mají stejnou váhu. Přímost stanovuje volbu, která je prováděna přímo voličem a nikdy nesmí být provedena v zastoupení⁶⁶.

2.3.1 Volby do Poslanecké sněmovny

Volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásady poměrného zastoupení⁶⁷. Podle zásady poměrného zastoupení jsou hlasy odevzdány politickým stranám, nikoliv jednotlivým kandidátům.

Volby do Poslanecké sněmovny se konají každé 4 roky a je v nich voleno 200 poslanců. Podle čl. 19 Ústavy České republiky může být kandidátem každý, kdo dosáhl věku 21 let. Volby se konají ve vyšších územních samosprávních celcích, jež jsou volební okrsky⁶⁸. Těchto okrsků je celkem 14 a zákon určuje maximální počet kandidátů pro každý volební okrsek.

Volby do Poslanecké sněmovny probíhají pouze prostřednictvím přísně vázané kandidátní listiny, ve které jsou stanoveny zastupující kandidátní subjekty, jimiž jsou strana, koalice stran nebo politické hnutí. Tato listina je registrovaná příslušným krajským úřadem a může být podána pouze jednou pro každý volební kraj.

---

⁶⁵ Zákon č. 247/1995 Sb. o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 1 odst. 1.

⁶⁶ Dostupné z: (<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=301>), [cit. 2017-03-20].

⁶⁷ Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, čl. 18 odst. 1.

⁶⁸ Zákon č. 247/1995 Sb. o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 26.

Volič smí hlasovat pro jednoho z kandidátních subjektů a na hlasovacím lístku může vyznačit až čtyři preferující kandidáty. Po skončení voleb jsou komisí sečteny všechny platné hlasy pro jednotlivé strany a jejich kandidáty a výsledek je poté předán Českému statistickému úřadu.

Při rozdělování mandátů stranám se uplatňuje tzv. volební klauzule, která stanovuje určitý počet hlasů, který musí politická strana získat pro možnost zastoupení v Parlamentu. V České republice je pro získání mandátu nutné obdržet aspoň 5 % hlasů v celostátním hlasování. Ke stranám, které nedosáhnou tohoto stanoveného čísla, se již dále nepřihlíží. Strany, které splní volební klauzuli, postupují do tzv. skrutinia, ve kterém se již rozděluje mandáty v rámci krajů. Toto rozdělení probíhá vícekolově, a to za použití D'Hondtovy metody, přičemž v každém kole je přidělen jeden mandát. Rozdělení probíhá tak, že v každém kole je pro danou stranu určen kolový počet hlasů a ta strana, která dosáhne nejvyššího kolového počtu hlasů, kolo vyhrává a získává mandát toho kola. V dalších kolech jsou počty získaných mandátů určeny dělením získaných hlasů celým číslem, v každém kole navýšeném o jedničku. Tento postup se opakuje až do přidělení všech mandátů⁶⁹.

2.3.2 Volby do Senátu

Volby do Senátu se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle prostého většinového systému⁷⁰. Prostý většinový systém znamená, že mandát je přidělen kandidátovi, který získal v daném volebním obvodu nejvíce hlasů (nejméně 50 %). Pokud žádný z kandidátů nedosáhne této nadpoloviční většiny, probíhá druhé kolo⁷¹.

Kromě politických stran a koalic může být kandidátem také každý občan starší 40 let, který získá nejméně 1000 podpisů voličů v daném volebním obvodu. Volby probíhají v 81 jednomandátových obvodech stanovených zákonem a v každém obvodu je zvolen jeden senátor⁷². Senátoři jsou voleni na šest let, přičemž každé dva roky je jedna třetina Senátu obměněna, jelikož dochází k novým volbám v jedné třetině obvodů.

---

⁶⁹ Dostupné z: (<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=300>), [cit. 2017-03-20].

⁷⁰ Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, čl. 18 odst. 2

⁷¹ Zákon č. 247/1995 Sb. o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 75 – 76.

⁷² Tamtéž, § 51 odst. 1.

Při volbách volič vybírá ze stanovených kandidátů a volbu provede vhozením otevřené kandidátní listiny se jménem kandidáta do hlasovací urny. Kandidát se stává senátorem, získá-li více než 50 % hlasů. Pokud žádný z kandidátů nedosáhne stanovených 50 % hlasů, koná se druhé kolo voleb, do kterého postupují první dva kandidáti, kteří získali nejvyšší počet hlasů. Vítězem se stává ten, kdo získá v druhém kole více hlasů⁷³. Výsledky jsou následně předány Českému statistickému úřadu.

Dle § 80 odst. 1 zákona 247/1995 Sb. o volbách do Parlamentu České republiky může prezident republiky vyhlásit v příslušném volebním obvodu doplňovací volby, a to v případě jakéhokoliv důvodu zaniknutí mandátu senátora v průběhu volebního období. Den konání těchto voleb je stanoven tak, aby nastal nejpozději 90 dnů poté, kdy mandát zanikl.

2.4 Volby do Parlamentu Španělského království

Volby do Parlamentu Španělského království se řídí Ústavním zákonem č. 5/1985 Sb. o všeobecných volbách⁷⁴. Tento zákon obsahuje veškeré podmínky voleb a jejich organizaci. Dle Španělské ústavy jsou volby vyhlašovány králem, a to pomocí královského dekretu (*el Real Decreto*). Právo volit náleží podle čl. 2 odst. 1 Ústavního zákona každému občanu Španělského království staršímu 18 let. Podle čl. 4 – 5 tohoto zákona je volba prováděna přímo voličem, nelze ji provést v zastoupení. Každý volič má právo na jeden hlas a svou svobodnou volbu provede anonymně. Jedná se tedy o volby všeobecné, rovné a přímé, které jsou provedeny tajným hlasováním. Pasivní právo mají všichni Španělé, kteří jsou starší 18 let. Voleni nesmí být např. členové španělské královské rodiny, předseda Ústavního soudu, předseda Nejvyššího soudu, předsedové, členové či tajemníci volebních komisí, atd.

2.4.1 Volby do Sněmovny poslanců

Podle Španělské ústavy jsou volby do Sněmovny poslanců konány tajným hlasováním na základě všeobecného, svobodného, rovného a přímého volebního práva, systémem poměrného zastoupení. Hlasy jsou odevzdány politickým stranám, nikoliv jednotlivým kandidátům. Volby do Sněmovny poslanců se konají každé 4 roky (nebo dříve, v případě předčasných voleb) a během nich je voleno minimálně 300

---

⁷³ Dostupné z: (http://www.senat.cz/senat/volby/jsv.php?ke_dni=10.2.2017&O=11), [cit. 2017-03-20].

⁷⁴ Ley Orgánica 5/1985, de 19 de junio, del Régimen Electoral General.

a maximálně 400 poslanců. Poslanci jsou voleni za pomoci přísně vázané kandidátní listiny, která může být podána pouze jednou v daném volebním obvodu.

Existuje 50 volebních obvodů Španělska a pro každý obvod jsou zvoleni dva poslanci. Autonomní oblasti Ceuta a Melilla tvoří další dva volební obvody, avšak pro každou z těchto oblastí je přidělen pouze jeden zástupce. Další zbylí poslanci jsou rozděleni v poměru k počtu dané populace. Toto rozdělení se liší v jednotlivých volbách a je pokaždé stanoveno králem v době vyhlášení voleb⁷⁵.

Po skončení voleb jsou výsledky poslány do Instituce pro shromažďování dat (*Centro de Recogida de Información*). Rozdělování mandátů se řídí 3 % volební klauzulí, což znamená, že strana musí získat aspoň 3 % platných hlasů v určitém volebním obvodu, aby jí byl mandát přidělen. Pro přidělení mandátů se používá D'Hondtova metoda, a to pro každý volební obvod zvlášť. Podle Ústavního zákona o všeobecných volbách se mohou stát kandidáty i osoby, které nemají zastoupení ve Sněmovně poslanců. V tomto případě je zapotřebí získat 0,1 % hlasů voličů v každém obvodu.

2.4.2 Volby do Senátu

Španělská ústava stanovuje, že Senát je složen z měnícího se počtu senátorů, kteří jsou voleni na základě všeobecného, svobodného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Volby do Senátu se konají každé 4 roky a mandát senátorů skončí po uplynutí této doby, nebo rozpuštěním komory⁷⁶.

Senátoři jsou voleni v každé z padesáti provincií Španělska, v deseti přilehlých ostrovech a ve dvou autonomních oblastech, jimiž jsou Ceuta a Melilla. V každé provincii jsou voleni 4 senátoři, každému z ostrovů Gran Canaria, Mallorca a Tenerife přísluší 3 senátoři, a na každém z ostrovů či seskupení ostrovů Ibiza-Formentera, Menorca, Fuerteventura, La Gomera, El Hierro, Lanzarote a La Palma je volen 1 senátor. Oběma z autonomních oblastí Ceuta a Melilla přísluší 2 senátoři⁷⁷. Zbylý počet senátorů není volen občany, nýbrž regionálními parlamenty. Toto číslo je proměnlivé a záleží na jednotlivých provinciích a jejich počtu obyvatel⁷⁸. Tento volební systém

---

⁷⁵ Ley Orgánica 5/1985, de 19 de junio, del Régimen Electoral General, ods. 162.

⁷⁶ Zákon č. 311/1978 Sb, Constitución española, čl. 69 odst. 6.

⁷⁷ Tamtéž, čl. 69 odst. 2 – 4.

⁷⁸ Tamtéž, čl. 69 odst. 5.

stanovuje Senát komorou, které náleží teritoriální reprezentace, vzhledem k tomu, že může vystupovat a jednat za jednotlivé provincie Španělska.

Senátoři jsou voleni tzv. limitovaným hlasováním, které stanovuje, že v rámci vícemandátového obvodu náleží voliči počet hlasů, který je nižší než počet obsazovaných mandátů. Výsledkem tohoto hlasování je snížení úspěchu velkých stran ve prospěch stran malých. Tento systém je používán pouze pro provincie a velké ostrovy, v malých ostrovech a ostrovních seskupení je zvolen ten kandidát, který obdrží nejvíc hlasů.

Volby probíhají skrze otevřené kandidátní listiny, které značí, že voliči mají určitý vliv na pořadí zvolených kandidátů. Každý volič může dát až tři hlasy ve volebních obvodech (v autonomních oblastech Ceuta a Melilla dva). Přestože jsou kandidáti na hlasovacích lístcích rozdělení podle jednotlivých stran, občané mohou hlasovat individuálně pro jednotlivé kandidáty z různých stran. Podle Španělské ústavy mohou být volby do Senátu vyhlášeny odděleně, tedy nezávisle na Sněmovně poslanců, avšak podle tradice probíhají volby do obou komor ve stejnou dobu.

2.5 *Legislativní proces*

Legislativní proces je Ústavou a zákony stanovený proces tvorby zákonů (a proces tvorby práva). Je jedním z ucelených procesů ústavního práva.

2.5.1 *Legislativní proces v České republice*

Legislativní proces v České republice lze rozdělit do čtyř částí: zákonodárná iniciativa, projednání návrhu zákona, schválení zákona, vyhlášení zákona⁷⁹. Zákonodárná iniciativa značí oprávnění podat návrh zákona a povinnost zákonodárného sboru se tímto návrhem zabývat⁸⁰. Právo zákonodárné iniciativy náleží podle Ústavy České republiky poslancovi, skupině poslanců, Senátu (pouze jako celku), vládě a zastupitelstvu vyššího územního samosprávného celku. Návrh zákona musí být vždy písemný a jeho součástí je i důvodová zpráva, která zhodnocuje platný právní stav, vysvětluje nezbytnosti nové úpravy či popisuje potenciální dopady na veřejné rozpočty. Návrh je předložen předsedovi Poslanecké sněmovny, který jej postoupí organizačnímu

---

⁷⁹ GERLOCH, Aleš, Jirí HŘEJBK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva. 4. aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Prospektrum, 2002. Str. 184.

⁸⁰ Tamtéž, str. 184.

výboru. Následně je rozeslán všem poslancům a klubům, aby mohli být připraveni na jeho projednávání. Pokud není předkladatelem návrhu vláda, je zaslán i vládě za účelem jejího vyjádření stanoviska ve lhůtě 30 dnů⁸¹.

Podle zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny z r. 1995 je k projednání návrhu zákonu zavedeno trojí čtení. Při prvním čtení v plénu Sněmovny se rozhoduje, zda je návrh zákona jako celek způsobilý k projednání. Po obecné rozpravě se Sněmovna může usnést, zda jej vrátí navrhovateli k dopracování, nebo jej zamítne, či přikáže některému z výborů k dalšímu projednání. Výborům následně připadá 60 denní lhůta k projednání návrhu zákona. Tato lhůta může být Sněmovnou zkrácena či prodloužena, avšak ne více než o 20 dnů⁸².

Po projednání návrhu výbory nastává druhé čtení, které je již vlastním projednáváním předloženého textu. Výbory předloží předsedovi Sněmovny usnesení, ve kterém navrhnou schválení zákona, nebo doporučí jeho změny. O návrhu zákona se koná obecná rozprava, po které může Sněmovna vrátit návrh zákona výboru k novému projednání, nebo rozhodnout o zamítnutí tohoto návrhu. Po obecné rozpravě následuje podrobná rozprava, v níž může jakýkoliv poslanec předložit pozměňovací návrhy. Pokud není návrh zákona během druhého čtení vrácen výborům k novému projednání, postupuje do třetího čtení⁸³.

Třetí čtení může být zahájeno nejdříve po uplynutí 72 hodin po doručení pozměňovacích, popřípadě jiných návrhů poslancům. V této fázi lze navrhopvat pouze opravy legislativně technických chyb, gramatických chyb, chyb písemných nebo tiskových, popřípadě podat návrh na opakování druhého čtení. Na závěr třetího čtení se hlasuje o pozměňovacích návrzích, případně jiných návrzích, nakonec se Sněmovna usnese, zda s návrhem zákona vyslovuje souhlas⁸⁴. K přijetí usnesení o schválení návrhu zákona je třeba nadpoloviční většiny přítomných poslanců. Podle čl. 45 Ústavy České republiky je návrh zákona, ke kterému Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas, neprodleně postoupen Senátu.

Podle části sedmé jednacího řádu Senátu (§ 98 – 112) jsou tyto návrhy zákona neprodleně postoupeny organizačnímu výboru, který je dál rozešle všem senátorům.

---

⁸¹ Dostupné z: (<https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=331>), [cit. 2017-03-23].

⁸² GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEJBK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva. 4. aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Prospektrum, 2002. Str. 185.

⁸³ Dostupné z: (<https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=331>), [cit. 2017-03-23].

⁸⁴ GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEJBK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva. 4. aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Prospektrum, 2002. Str. 185.

Senát projedná návrh zákona a v rámci třicetidenní lhůty se k němu usnese. Je-li návrh zákona schválen, je neprodleně postoupen prezidentovi České republiky. V případě zamítnutí je návrh vrácen Poslanecké sněmovně, která může Senát přehlasovat, a to nadpoloviční většinou všech poslanců (101 hlasů). Senát může návrh zákona vrátit s pozměňovacími návrhy zpět do Poslanecké sněmovny, která následně hlasuje o zákonu ve znění navrženém Senátem. Jestliže Sněmovna neschválí pozměněný návrh zákona, nastává opětované hlasování o návrhu zákona v původním znění, ve kterém byl postoupen Senátu. Návrh je schválen v případě úspěšného hlasování nadpoloviční většiny všech poslanců⁸⁵. Senát může výslovně vyjádřit vůli se návrhem zákona nezabývat, přičemž je tímto usnesením návrh zákona přijat. Pokud se Senát nevyjádří k návrhu zákona ve stanovené 30 denní lhůtě, je zákon přijat také.

Přijaté zákony jsou postoupeny prezidentovi republiky, který jej může buď podepsat, nebo vetovat a se svým odůvodněním vrátit do 15 dnů zpět Poslanecké sněmovně. O zákonu vráceném prezidentem hlasuje Poslanecká sněmovna bez možností změn znovu, a pokud na něm setrvá nadpoloviční většina všech poslanců, je zákon přijat.

Schválený zákon je zaslán předsedovi vlády k podpisu (bez možnosti podpis odmítnout). Následně je zákon uveřejněn ve Sbírce zákonů a stává se účinným datem uvedeným v zákoně⁸⁶.

2.5.2 Legislativní proces ve Španělském království

Legislativní proces ve Španělském království je rozdělen do tří fází: počáteční fáze, ústavní fáze a závěrečná fáze⁸⁷. Zákonodárná iniciativa, která spadá do počáteční fáze, náleží vládě, Sněmovně poslanců, Senátu, autonomní oblasti a skupině občanů. Pokud je návrh zákona podán vládou, jedná se o tzv. vládní návrh zákona (*proyecto de ley*). Pokud je návrh podán Sněmovnou poslanců, Senátem, či autonomní oblastí, používá se označení nevládní návrh zákona (*proposición de ley*). Návrh může podat také skupina 500 000 občanů, přičemž v takovémto případě se též jedná o nevládní návrh zákona. Přestože se všechny návrhy zákonů běžně předkládají Sněmovně

---

⁸⁵ GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEJBK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva. 4. aktualiz. a dopl. vyd.* Praha: Prospektrum, 2002. Str. 187.

⁸⁶ Dostupné z: (<https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=331>), [cit. 2017-03-23].

⁸⁷ Dostupné z:

(<http://www.senado.es/web/conocersenado/temasclave/procedimientosparlamentarios/detalle/index.html?i d=PROCLEGORD>), [cit. 2017-03-23].

poslanců, podle čl. 108 odst. 1 Nařízení Senátu mohou být nevládní návrhy předloženy i Senátu (buď Parlamentními kluby, nebo 25 senátory)⁸⁸. V tomto případě je návrh zákona po projednání Senátem zaslán do Sněmovny poslanců za účelem jeho zpracování⁸⁹.

Nevládní návrhy zákona musí projít procesem schválení vládou (v případě podání návrhu Sněmovnou poslanců, či Senátem), nebo Generálními kortesy (v případě podání návrhu autonomní oblastí, či občany). Při návrhu zákona autonomními oblastmi mají regionální parlamenty právo vyslat až tři své zástupce do Sněmovny poslanců za účelem obhájení své iniciativy v diskuzi⁹⁰.

Ústavní fáze slouží ke stanovení budoucích právních předpisů, o kterých je rozhodnuto postupnými diskuzemi a hlasováními, které se konají v obou komorách. Proces schvalování návrhů zákona je ve Sněmovně poslanců následující:

Návrhy zákona jsou schvalovány Radou ministrů (*el Consejo de Ministros*) a následně jsou předány Sněmovně poslanců spolu s důvodovou zprávou (*la Exposición de Motivos*). Ve Sněmovně poslanců je každý návrh v první řadě představen předsednictvu Sněmovny (*la Mesa del Congreso*), které rozhodne, zda bude zahájeno jeho zpracování či nikoliv. V případě kladného rozhodnutí je návrh zveřejněn ve Státním úředním věstníku (BOE) a následně je zaslán příslušným výborům⁹¹. Ode dne zveřejnění v BOE nastává pro Parlamentní kluby 15 denní lhůta pro podání pozměňovacích návrhů, které mohou podat předsednictvu Sněmovny. Tyto návrhy mohou být dvojího typu, buďto se může jednat o absolutní pozměňovací návrh (*enmienda a la totalidad*), nebo o částečný pozměňovací návrh (*enmienda al articulado*). Absolutní pozměňovací návrh může být vrácen zpět vládě nebo může být požadována alternativa již navrhnutého textu. Částečný pozměňovací návrh se vztahuje k pouhému vymazání nebo doplnění určitého aspektu navrženého zákona⁹².

V případě podání absolutního pozměňovacího návrhu proběhne čtení a hlasování v plénu. Pokud je rozhodnuto o vrácení návrhu zákona zpět vládě, provede tak předseda

---

⁸⁸ Dostupné z:

(<http://www.senado.es/web/conocersenado/temasclave/procedimientosparlamentarios/detalle/index.html?i d=PROCLEGORD>), [cit. 2017-03-23]. (překlad: Barbora Petková)

⁸⁹ Dostupné z: (<http://www.periodistasparlamentarios.org/?p=926>), [cit. 2017-03-25]. (překlad: Barbora Petková)

⁹⁰ Tamtéž, [cit. 2017-03-25].

⁹¹ Dostupné z: (<http://blog.quehacenlosdiputados.net/el-proceso-legislativo-en-espana-paso-a-paso>), [cit. 2017-03-25]. (překlad: Barbora Petková)

⁹² Reglamento del Congreso de los Diputados, 1982, čl. 110.

Sněmovny. V případě rozhodnutí o alternativním textu je návrh předán příslušnému výboru a nastává nová lhůta pro předložení pozměňovacích návrhů k textu⁹³. Příslušný výbor poté navrhne malou skupinu poslanců zastupující všechny Parlamentní kluby, a tito poslanci na neveřejné schůzce vypracují zprávu (*un informe*) vztahující se k textu předloženému vládou a k jeho pozměňovacím návrhům⁹⁴.

Po vypracování dané zprávy je výbor svolán znovu, a to za účelem společné diskuze k jednotlivým navrženým článkům. Následně vydá posudek (*un dictamen*), který předloží v plénu. Parlamentní kluby mají 48 hodin od předložení posudku na to, aby obhájily své pozměňovací návrhy v plénu, které byly zavrženy výbory⁹⁵.

Debata v plénu, která může sloužit jako další možnost obhajoby vlády a jejího návrhu, slouží také jako prezentace posudku vydaným výbory⁹⁶. Po ukončení debaty je zákon předán Senátu, jež má následně dle Španělské ústavy možnost do dvou měsíců zasáhnout třemi různými způsoby:

V prvním případě může schválit návrh zákona za stejných podmínek, které byly předloženy Sněmovně poslanců. V této situaci je zákon přijat s konečnou platností.

Druhou pravomocí, kterou Senát disponuje, je přednesení pozměňujících návrhů v plénu Sněmovny. K přijetí či zamítnutí těchto změn je zapotřebí nadpoloviční většiny poslanců.

Senátu náleží právo veta, které musí být schváleno absolutní většinou senátorů⁹⁷. Sněmovna poslanců má právo toto veto přehlasovat, a to absolutní většinou všech poslanců. V případě nedosáhnutí stanového počtu hlasů, není návrh zákona schválen a nemůže být postoupen králi. V tomto případě je návrh předložen k novému hlasování, které proběhne dva měsíce od podání veta a při němž je zapotřebí nadpoloviční většiny hlasů pro jeho přijetí⁹⁸.

Závěrečná fáze zákonodárského procesu spočívá ve vyhlášení a zveřejnění zákona. V této je zákon Sněmovnou poslanců zaslán předsedovi vlády, který ho

---

⁹³ Dostupné z: (<http://www.periodistasparlamentarios.org/?p=926>), [cit. 2017-03-25].

⁹⁴ Reglamento del Congreso de los Diputados, 1982, čl. 113.

⁹⁵ Tamtéž, čl. 114 – 116.

⁹⁶ Dostupné z: (<http://www.periodistasparlamentarios.org/?p=926>), [cit. 2017-03-25].

⁹⁷ Zákon č. 311/1978 Sb, Constitución española, čl. 90 odst. 2.

⁹⁸ Dostupné z: (<http://www.periodistasparlamentarios.org/?p=926>), [cit. 2017-03-25].

následně předloží králi⁹⁹. Králi je na základě článků 62 a 91 Španělské ústavy poskytnuto udělit královský souhlas k návrhu zákona. Dle čl. 91 ústavy král schvaluje a vyhlašuje zákony a nařizuje jejich neprodlenou publikaci, a to v 15 denní lhůtě. V této lhůtě již král ani vláda nemohou měnit obsah zákona, ani ho vrátit zpět Generálním kortesám¹⁰⁰. Celý zákonodárný proces je zdárně ukončen uveřejněním zákona ve Státním úředním věstníku.

2.6 Právní předpisy

Právní předpis (normativní právní akt) je pramen práva, který je vydán orgánem veřejné moci a obsahuje jednu či více právních norem jako obecně závazných pravidel chování¹⁰¹. Jedná se vždy o písemný dokument a je součástí právního řádu.

2.6.1 Právní předpisy v České republice

V České republice se právní předpisy dělí na původní (originální) a odvozené (derivativní). Mezi původní právní předpisy patří:

- ústavní zákony
- zákony
- zákonná opatření Senátu
- obecně závazné vyhlášky obce
- obecně závazné vyhlášky kraje

Původnost těchto předpisů spočívá v tom, že jsou vydávány orgány veřejné moci volenými přímo občany. Tato pravomoc je svěřena zastupitelskému sboru, kterým je Parlament České republiky. Obecně závazné vyhlášky obce a obecně závazné vyhlášky kraje jsou vydávány v rámci jejich samostatné působnosti.

Ústavní zákony jsou přijímány třemi pětinami hlasů všech poslanců a zároveň třemi pětinami hlasů přítomných senátorů. V případě ústavních zákonů prezidentu nenáleží právo veta¹⁰². Zákonná opatření Senátu mají povahu výjimečného pramene

---

⁹⁹ Dostupné z:

(<http://www.senado.es/web/conocersenado/temasclave/procedimientosparlamentarios/detalle/index.html?i d=PROCLEGORD>), [cit. 2017-03-28]. (překlad: Barbora Petková)

¹⁰⁰ Dostupné z:

(<http://www.senado.es/web/conocersenado/temasclave/procedimientosparlamentarios/detalle/index.html?i d=PROCLEGORD>), [cit. 2017-03-28]. (překlad: Barbora Petková)

¹⁰¹ HARVÁNEK, Jaromír, a kol. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. Str. 252.

¹⁰² Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, čl. 39 odst. 4, a čl. 50 odst. 1.

práva a jsou přijímaná Senátem v době rozpuštění Poslanecké sněmovny, pokud věc nesnese odkladu¹⁰³. Obecně závazné vyhlášky obce jsou dle čl. 104 odst. 3 Ústavy vydávány na základě zmocnění zastupitelstvem obce v její samostatné působnosti. Dle čl. 104 odst. 3 Ústavy je obecně závazná vyhláška kraje právním předpisem, který je na základě zmocnění vydáván zastupitelstvem kraje v jeho samostatné působnosti.

Derivativní právní předpisy jsou odvozené od zákonů, proto musí být vydávány na základě již vydaného zákona. V případě odvozených právních předpisů se jedná o přenesení zákonodárné pravomoci z moci zákonodárné na moc výkonnou. Tento akt bývá označen jako tzv. delegované zákonodárství¹⁰⁴. Do odvozených právních předpisů patří:

- nařízení vlády
- vyhlášky ministerstev a jiných správních úřadů
- nařízení obecních a krajských rad

Podle čl. 78 Ústavy je vláda oprávněna vydávat nařízení. Zákonem nelze měnit nařízení vlády, avšak lze jím celé nařízení vlády zrušit. Vyhlášku smí vydat jako prováděcí předpis k zákonu ústřední orgán státní správy (ministerstvo či jiný zmocněný orgán). Vyhláška není platná v případě rozporu se zákonem.

Právní předpisy jsou hierarchicky strukturovány, a to podle své právní síly, přičemž právní předpis nižšího stupně právní síly nesmí odporovat předpisu vyšší právní síly. Nejvyšší právní sílu mají ústavní zákony a mezinárodní smlouvy. Zákony jsou jim podřízeny a nejnižší právní sílu mají odvozené právní předpisy.

2.6.2 Právní předpisy ve Španělském království

Prameny španělského právního řádu jsou definované v článku 1 občanského zákoníku a jsou jimi: zákony, obyčej (*las costumbres*), obecné právní zásady (*los principios generales del derecho*). Právní obyčej je aplikován pouze v případě absence použitelného zákona a pouze pokud není v rozporu s morálkou. Obecné právní zásady se použijí místo zákona nebo právního obyčej, aniž by byl dotčen jejich podpůrný charakter v právním řádu¹⁰⁵.

---

¹⁰³ Tamtéž, čl. 33.

¹⁰⁴ Dostupné z: (<http://www.ius-wiki.eu/teorie-prava/pfuk/teorka/zkouska/otazka-14>), [cit. 2017-03-27].

¹⁰⁵ Dostupné z: (https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-es-cs.do?member=1), [cit. 2017-03-29].

Právní předpisy Španělského království jsou následující:

- ústavní zákony (*la Ley Constitucional*)
- zákony (*las Leyes*)
  - organické zákony (*la Ley Orgánica*)
  - běžné zákony (*la Ley Ordinaria*)
- dekrety (*los Decretos*)
  - legislativní dekret (*el Decreto Legislativo*)
  - královské dekrety (*el Real Decreto*)
  - dekrety s platností zákona (*el Decreto Ley*)
- nařízení (*el Reglamento*)
- vyhlášky ministerstev (*Orden ministerial*)

Ústavní zákony představují z hlediska právní síly hierarchicky nejdůležitější právní předpis a jakýkoliv další právní předpis, který odporuje Ústavě, je neplatný. Zákony jsou z hlediska právní síly podřazeny ústavním zákonům a dělí se na organické zákony a běžné zákony. Organické zákony jsou ty, které se vztahují k definici základních práv a veřejných svobod, schvalují autonomní statuty a obecné volební zřízení a zákony definované v Ústavě. Běžné zákony upravují záležitosti, které jsou předmětem organického zákona.

Legislativní dekrety přenášejí na vládu pravomoc nařizování právních norem. V tomto případě se jedná o přenesení zákonodárné pravomoci z moci zákonodárné (Generálních kortes) na moc výkonnou (vládu). Dekrety s platností zákona představují přechodná legislativní ustanovení nařízené vládou v případě zvláštní nouze a neodkladnosti. Legislativní dekrety stojí v hierarchickém systému pod zákonem, který zpravidla rozvíjejí. Hierarchicky na nejnižším stupni jsou právní předpisy definované výkonnou mocí s vlastní hierarchií v závislosti na orgánu, který je vydává (královský dekret, ministerská vyhláška)¹⁰⁶.

---

¹⁰⁶ Dostupné z: (https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-es-cs.do?member=1), [cit. 2017-03-29].

3 Komparativní analýza

Tato praktická část navazuje na předchozí teoretické kapitoly a věnuje se jejich detailnímu porovnání. Nejprve dojde ke srovnání české a španělské ústavy, a to z hlediska její struktury a změn v jednotlivých etapách historického vývoje. Bude zde zjištěno, zda, popřípadě v čem, se liší psané ústavy dvou státních zřízení, tedy republiky a monarchie, a zda spolu jednotlivé složky moci v daném státě úzce spolupracují.

Další kapitoly se věnují porovnání legislativní moci České republiky a Španělského království. Je zde porovnáno složení Parlamentu obou zmíněných zemí, a to s rozdělením na Poslaneckou sněmovnu a Senát. Stejně rozdělení se nachází i v další kapitole, která se věnuje volbám do Parlamentu. Další komparace jsou zaměřeny na legislativní proces a na jeho výsledky v podobě jednotlivých právních předpisů.

Cílem těchto analýz je vytvořit shrnutí všech podobností či rozdílností v jednotlivých kapitolách. Zatímco Španělské království je státním zřízením konstituční monarchií, Česká republika je parlamentní republikou. Z toho důvodu lze předpokládat, že v těchto komparacích bude možné najít mnohé rozdíly.

3.1 Ústava

Pro Českou republiku i Španělské království je ústava nejvyšším právním pramenem, na kterém se zakládají další zákony, a který nesmí být nikdy porušen. Dalším společným rysem obou psaných ústav je rigidní forma. Ke změně, přijetí, či doplnění ústavy je potřeba ústavní zákon, který musí být odsouhlasen kvalifikovanou většinou Parlamentu. Ústava České republiky je polylegální a je jedním z dokumentů ústavního pořádku, do kterého dále patří například Listina základních práv a svobod, nebo ústavní zákony přijaté podle Ústavy. Ústava ve Španělském království je monolegální, a proto jsou veškeré právní normy obsažené v rámci jediného dokumentu.

Obě ústavy mají velmi pestrou historii, během níž si prošly mnohými změnami. Ústavní vývoj obou zemí začíná již v 19. století, přičemž první pokusy o vytvoření ústavního řádu nebyly příliš zdárné. Přijetí soudobých ústav obou demokratických zemí předcházela změna režimu. Zatímco ústava České republiky byla přijata v roce 1993 v návaznosti na pád komunistického režimu, který se na tomto území udržoval více než 40 let, přijetí Španělské ústavy z roku 1978 ukončilo diktátorský režim generála Franca,

který ve Španělsku trval téměř stejnou dobu. Pro obě země bylo přijetí nových ústav velmi zásadní, a to nejen pro nastolení demokratického režimu, ale také pro vytvoření státu chránícího svobody, důstojnosti a lidská práva.

Ve struktuře ústav Španělského království a České republiky lze nalézt mnohé rozdíly. Ústavy se neliší pouhou délkou, lze najít rozdíly i v jejich samotné struktuře. Zatímco Španělská ústava je složena ze 169 článků rozdělených do deseti hlav, Ústava České republiky má pouhých 113 článků rozdělených do osmi hlav. Kapitola, kterou česká Ústava postrádá vzhledem k rozdílnému územnímu členění státu, je kapitola o autonomním společenství. Ústava České republiky pak navíc obsahuje kapitoly o Nejvyšším kontrolním úřadu a České národní bance, jimž jsou věnovány samostatné hlavy ústavy.

Česká republika i Španělské království jsou založeny na tripartitě, vzhledem k rozdělení moci mezi moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Všechny tyto moci se v mnohých situacích mohou vzájemně ovlivňovat a zároveň zde probíhá spolupráce.

Moc zákonodárná je v obou zemích tvořena Parlamentem, který je složen z horní a dolní komory. Postavení obou komor je ve zmíněných zemích velmi podobné. Zatímco dolní komora je vnímána jako hlavní legislativní orgán, horní komora má pravomoci daleko menší.

Patrné rozdíly lze najít v částech ústav, ve kterých je zakotvena funkce exekutivní moci. Tyto rozdíly přisuzují tomu, že každá země je představitelem jiného státního zřízení. V České republice je hlavou státu prezident, který je složkou výkonné moci, a tudíž je mu věnována samostatná část kapitoly v Ústavě. Ve Španělském království je hlavou státu král, který není zařazen do kapitoly o výkonné moci. Výkonná moc Španělska je v ústavě věnována vládě a správě. Pravomoci a funkce vlády jsou v obou zemích velmi podobné, a to například v otázce předložení návrhu zákona o státním rozpočtu, či možnosti předložení žádosti dolní komoře o vyslovení důvěry.

Velké podobnosti lze najít také při srovnání pravomocí hlav obou států. Král i prezident například jmenují kandidáty na funkci předsedy vlády a na funkci ministrů, udělují milost, jmenují a přijímají velvyslance. Drobné rozdíly v jejich pravomocích lze zpozorovat při zákonodárném procesu, avšak tomuto tématu je věnován větší prostor v komparativní analýze legislativního procesu.

Španělská ústava se velmi liší od ústavy české ve své kapitole o soudní moci. Ústava španělská postrádá podrobný popis soudní soustavy a jednotlivých soudů, zatímco v ústavě české je soustava soudů popsána. Obě zmíněné ústavy však obsahují část věnující se Ústavnímu soudu a stanovují ho důležitým orgánem, který dohlíží na ústavnost přijímaných zákonů.

3.2 Složení Parlamentu

Parlament je pro Českou republiku i Španělské království nejvyšším zákonodárným sborem, jehož nejdůležitější činností je legislativní funkce. V obou zemích se jedná o tzv. bikamerální parlament, který je složen z horní a dolní komory. Podle ústav obou zemí nesmí být nikdo současně členem obou komor Parlamentu. Zatímco v České republice náleží legislativní moc Parlamentu České republiky, ve Španělském království připadá Generálním kortesám.

3.2.1 Složení Poslanecké sněmovny / Sněmovny poslanců

V České republice je Poslanecká sněmovna, ve Španělském království Sněmovna poslanců, dolní komora Parlamentu, složená z poslanců, jejichž počet je v každé z těchto zemí odlišný. Zatímco v České republice je Poslanecká sněmovna složena vždy z 200 poslanců, pro počet poslanců ve Španělském království je stanoveno rozmezí 300 – 400 poslanců. Podle volebního zákona z roku 1985 čítá španělská Sněmovna 350 poslanců. V obou zemích mandát poslanců vyprší v 4roční lhůtě nebo dnem rozpuštění Sněmovny, přičemž v obou případech právo na rozpuštění Sněmovny náleží hlavě státu.

Pravomoci obou dolních komor jsou velmi podobné. Kromě projednávání a schvalování zákonů jim také náleží pravomoc usnášení se o zákonu o státním rozpočtu a schvalování mezinárodních smluv. Dolní komory obou zemí určují povahu exekutivní moci, a to z několika důvodů. Prvním z nich je ten, že jim náleží možnost přijmout či zamítnout navrženého předsedu vlády. V případě zamítnutí musí být navržen předseda nový. Dalším z důvodů je právo kontrolovat vládu a v neposlední řadě může komora vyjádřit nedůvěru vládě, a to za souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců.

Každá z těchto komor se řídí souborem pravidel, přičemž pro Českou republiku je tímto souborem jednacím řád Poslanecké sněmovny a pro Španělské království je jím nařízení Sněmovny poslanců. V obou souborech pravidel jsou stanoveny orgány

parlamentu, ve kterých lze najít jak určité podobnosti, tak i velké rozdíly. Hlavním funkcionářem obou dolních komor je předseda Sněmovny. Kromě stejných orgánů, jakými jsou výbory má Sněmovna poslanců ještě další orgány, a to ústřední orgán, kterým je plénum, kontrolní a dohlížející orgán Stálou radu a předsednictva Sněmovny.

3.2.2 Složení Senátu

Senáty zemí České republiky a Španělského království se v mnohém liší, a to především díky rozdílnému územnímu členění těchto států. Senát Španělského království je velmi důležitou složkou legislativní moci pro autonomní oblasti, jelikož mu náleží regionální zastoupení, díky němuž vystupuje a jedná za jednotlivé španělské provincie. Zatímco podle Ústavy České republiky je stanoven počet 81 zasedajících senátorů volených na šest let, Španělská ústava stanovuje složení Senátu měnícím se počtem senátorů, a to v závislosti na jednotlivých provinciích a jejich počtu obyvatel. K březnu 2017 v Senátu zasedá 266 senátorů.

Velký rozdíl lze najít v rozpustitelnosti Senátů obou zemí. Zatímco v České republice je Senát nerozpustitelným orgánem, kterému v době rozpuštění Poslanecké sněmovny přísluší přijímat zákonná opatření v neodkladných věcech, Senát Španělského království je orgánem rozpustitelným, který může být rozpuštěn na žádost předsedy nebo v případě neúspěšných legislativních činností.

Senáty obou zemí se řídí podobnými soubory pravidel. Pro Senát České republiky je tímto souborem zákon o jednacím řádu Senátu a pro Španělské království je to nařízení Senátu. Pro obě horní komory je předseda Senátu hlavní reprezentující složkou, jež zastupuje Senát ve všech úředních úkonech. Orgány Senátů obou zemí jsou výbory. Další orgány, které jsou typické pouze pro Senát Španělského království, jsou předsednictva, Parlamentní kluby, dohlížecí orgán Stálá rada a regionální kluby, jejichž cílem je sdružování minimálního počtu tří senátorů zvolených pro stejnou autonomní oblast.

Senátům obou zemí náleží právo zákonodárné iniciativy a zároveň možnost zamítnutí návrhu zákona, který byl postoupen dolní komorou. Senát České republiky může, na rozdíl od Senátu Španělského království, podat žalobu proti hlavě státu za hrubé porušení Ústavy. Další stejné pravomoci mají oba Senáty při jmenování soudců Ústavního soudu či při schvalování mezinárodních smluv.

3.3 Volby do Parlamentu

Volby do Parlamentu České republiky i Španělského království jsou vyhlašovány hlavou státu. V České republice je vyhlášení uveřejněno ve Sbírce zákonů, přičemž ve Španělském království jsou volby vyhlášeny pomocí královského dekretu (*el Real Decreto*). Aktivní právo, tedy právo volit, náleží v obou zemích občanům starším 18 let. Veliký rozdíl je v pasivním právu, tedy právu být volen. V České republice závisí věk kandidátů na jednotlivých komorách, přičemž kandidátem do Poslanecké sněmovny může být každý, kdo dosáhl 21 let a kandidovat do Senátu může každý občan starší 40 let. Ve Španělském království je stejný požadovaný minimální věk pro obě komory, tedy 18 let. Volby do obou parlamentů se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním.

3.3.1 Volby do Poslanecké sněmovny/ Sněmovny poslanců

Charakteristika voleb do Poslanecké sněmovny i Sněmovny poslanců je velmi podobná. Obě země používají pro volbu do dolní komory systém poměrného zastoupení, který značí, že hlasy jsou odevzdány politickým stranám, nikoliv jednotlivým kandidátům. Volby se v obou případech konají každé 4 roky za pomoci přísně vázané kandidátní listiny, která může být podána pouze jednou pro volební obvod (okrsek). V České republice, na rozdíl od Španělského království, mohou voliči udělit až čtyři preferenční hlasy.

Počet volených poslanců, jak jsem již zmínila v předchozí kapitole, je pro obě země velmi odlišný, což přisuzuji rozdílné velikosti obou států a zároveň jejich odlišnému územnímu členění. Při srovnání počtu volebních obvodů (okrsků) obou států lze zpozorovat značný rozdíl. Španělské království má volebních obvodů daleko více než Česká republika; z tohoto důvodu lze očekávat také mnohem více volených poslanců.

Pro rozdělování mandátů se v obou porovnávaných státech používá stejná metoda, avšak volební klauzule je rozdílná. V České republice je pro získání mandátu nutné obdržet aspoň 5 % hlasů, zatímco Španělské království se řídí volební klauzulí daleko nižší, a to klauzulí 3%.

3.3.2 Volby do Senátu

Volby do Senátů České republiky a Španělského království jsou velmi rozdílné. Tento důvod je ze značné části opět zapříčiněn odlišným územním členěním. Volby v České republice probíhají v 81 jednomandátových obvodech a pro každý z obvodů je zvolen 1 senátor, zatímco ve Španělském království jsou senátoři voleni z každé z padesáti provincií, v přilehlých ostrovech a na Ceutě a Melille, a v každé z těchto španělských oblastí je zvolen jiný počet senátorů. Na rozdíl od České republiky, kde jsou všichni senátoři voleni občany, je ve Španělském království značný počet senátorů volen také regionálními parlamenty.

Další rozdíl můžeme zpozorovat v délce mandátu. Mandát španělských senátorů trvá 4 roky, zatímco senátoři v České republice jsou voleni na 6 let, přičemž každé dva roky dochází k obměnění jedné třetiny Senátu.

Jediným shodným znakem při samotném volebním procesu obou porovnávaných zemí je volba skrze otevřenou kandidátní listinu, v dalších aspektech se obě země velmi liší. V České republice probíhají volby do Senátu dvoukolovým systémem a pro získání postu senátora musí kandidát získat nadpoloviční většinu hlasů. Ve Španělském království probíhá volba limitovaným hlasováním a voliči mají určitý vliv na pořadí zvolených kandidátů, jelikož každému voliči náleží až tři preferenční hlasy.

3.4 Legislativní proces

Zákonodárny proces České republiky a Španělského království je do značné míry odlišný, přesto v něm lze nalézt určité podobnosti. Tyto podobnosti lze zpozorovat v otázce zákonodárné iniciativy, která náleží v obou případech vládě, Senátu a skupině poslanců. Ve Španělském království mají právo podat zákon také autonomní oblasti a skupiny občanů, v České republice toto právo náleží navíc zastupitelstvu vyššího územního samosprávného celku.

Ve Španělsku jsou, na rozdíl od České republiky, rozlišovány dva druhy návrhů – vládní a nevládní. V České republice je návrh vždy předložen předsedovi Poslanecké sněmovny, zatímco ve Španělsku mohou být nevládní návrhy předloženy také Senátu.

Jak bylo zmíněno již na začátku této kapitoly, legislativní proces obou porovnávaných států je rozdílný. V České republice je po návrhu zákona zavedeno trojí čtení, během něhož se rozhodne, zda bude návrh přijat či nikoliv. V poslední fázi

procesu je návrh zákona postoupen Senátu, který se může k zákonu vyjádřit trojím způsobem – Senát může návrh schválit či zamítnout, vrátit ho do Poslanecké sněmovny s pozměňovacími návrhy, nebo vyjádřit vůli se návrhem zákona nezabývat. V případě zavrnutí může Poslanecká sněmovna Senát přehlasovat, a to nadpoloviční většinou všech poslanců.

Ve Španělském království je tento proces zdánlivě složitější. Opomeneme-li rozdílné schvalovací procesy pro nevládní a vládní návrhy zákona, je jakýkoli návrh zákona postoupen a posuzován mnohem více orgány dolní komory než v České republice. Během ústavní fáze se rozhodne, zda bude zákon přijat, či nikoliv, a poté je postoupen Senátu. Zde si můžeme povšimnout drobné odlišnosti v otázce doby, kterou Senát disponuje pro své vyjádření k návrhu zákona. Zatímco ve Španělském království má Senát 60 denní lhůtu, ve které může zasáhnout taktéž třemi různými způsoby, v České republice je tato lhůta pouze 30 denní. Španělskému Senátu, stejně jako Senátu České republiky, náleží právo veta, avšak v tomto případě musí být veto přehlasováno absolutní většinou všech poslanců.

Závěrečná fáze zákonodárného procesu spočívá ve vyhlášení a zveřejnění zákona. V České republice je schválený návrh zákona postoupen prezidentovi, ve Španělsku je předložen králi. Prezidentovi České republiky dle Ústavy České republiky náleží právo veta. Přestože ve Španělské ústavě není královské právo veta explicitně zmíněno, je královi umožněno udělit souhlas k návrhu zákona.

Po prezidentském ani královském souhlasu již není možné provádět žádné změny v návrhu a zákon je následně vyhlášen. V České republice je zákon uveřejněn ve Sbírce zákonů, ve Španělsku je zákonodárný proces zdárně ukončen uveřejněním zákona ve Státním úředním věstníku.

3.5 Právní předpisy

V kapitole o právních předpisech jsem objevila spoustu očekávaných rozdílů. Tyto odlišnosti přisuzuji především rozdílnému státnímu zřízení obou států. Z tohoto důvodu Česká republika některé španělské právní předpisy postrádá (a naopak), a proto může být složité najít odpovídající název právního předpisu pro daný jazyk.

Z hlediska dělení právních předpisů se Česká republika od Španělského království liší, jelikož své právní předpisy rozděluje na původní a odvozené. Španělsko

toto dělení postrádá, avšak do svých pramenů právního řádu zařazuje také obyčeje, obecné právní zásady a zákony.

Španělsko, na rozdíl od České republiky, rozlišuje dva typy zákonů, a to zákony organické (*la Ley Orgánica*) a zákony běžné (*la Ley Ordinaria*). Jsou zde také ve velké míře vydávány dekrety, například legislativní dekret (*el Decreto Legislativo*) nebo královský dekret (*el Real Decreto*). Legislativa České republiky dekret zná, a to jako právní předpis vydávaný hlavou státu. Posledními vydanými dekrety v této zemi jsou Benešovy dekrety z let 1940 – 1944.

Právní předpisy obou porovnávaných států jsou hierarchicky strukturovány podle své právní síly, přičemž v obou zemích mají nejvyšší právní sílu ústavní zákony a mezinárodní smlouvy. Jakýkoliv další právní předpis, který odporuje Ústavě, je v obou případech neplatný.

4 Rozbor příslušné právní terminologie

Tato kapitola je praktickou částí mé práce a věnuje se rozboru právní terminologie, se kterou jsem se setkala během svého psaní. První část této kapitoly obsahuje úvod do právního jazyka. Druhá část se věnuje rozboru právní terminologie s rozdělením na termíny použité v legislativním procesu a na termíny souvisejícími s právními předpisy. Cílem této části je najít pro španělský výraz český ekvivalent.

Terminologický rozbor provedu porovnáním vybraných pojmů ve dvou zdrojích, kterými jsou Španělsko-český právní a ekonomický slovník a Český národní korpus – InterCorp. V některých případech budu také pro upřesnění či doplnění používat výkladový slovník právní španělštiny Španělské královské akademie (*Real Academia Española*). V případě jakýkoliv nejasností či v situaci, ve které ekvivalent v české legislativě neexistuje, zkusím navrhnout vlastní překlad.

V závěru zhodnotím, ke kterému ze srovnávaných slovníkových výrazů se přikláním a z těchto zvolených překladů vytvořím dvojazyčný glosář.

4.1 Právní jazyk

Právnímu jazyku se velmi podrobně věnuje Michal Tomášek ve své knize *Překlad v právní praxi*. Podle něj existují dva pojmy – právní jazyk a právní jazyk, přičemž rozlišení těchto pojmů není bezvýznamné. Zatímco „právní jazyk“ vychází ze slova „právo“, „právní jazyk“ se váže ke slovu „právník“. Právní jazyk se váže k právu jako takovému, právní jazyk pak označuje profesní mluvu, kterou používají právníci.

Právní jazyk součástí každého spisovného jazyka a je zároveň jazykem odborným, v němž jsou zachyceny a přenášeny právní texty. Kromě spisovného právního jazyka existují i nespisovné jazyky právní nebo právní slangy. Konkrétní realizací právního jazyka jsou právní projevy¹⁰⁷.

Při překladu právních termínů z jednoho jazyka do druhého je třeba si vždy uvědomit, že různost právních systémů může často zapříčinit mnoho překladatelských obtíží. Překladatel by proto měl být vždy obeznámen s právním systémem jazyka

---

¹⁰⁷ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. doplň. vyd. Praha: Linde, 2003. Str. 21 – 22.

východního a jazyka cílového. Při překladu právních termínů je úkol překladatele převést text z jednoho jazyka do jazyka druhého, aniž by byl porušen obsah sdělení¹⁰⁸.

Podle Tomáška existují pro překlad právního jazyka tři zásady:

1. zásada je termín nepřekládat, nýbrž vyhledat jiné odpovídající řešení v cílovém jazyce
2. zásada je vytvořit nový termín, a to v případě, kdy cílový jazyk nemá odpovídající termín, nebo pokud dosavadní termín nevyhovuje obsahově
3. zásada říká, že při překládání frází a víceslovných termínů je nezbytné dbát na rozdílnost terminologických soustav, především na lexikálně sémantické rozdíly.

Při překladu lze rozlišit dva typy termínů – ty, které mají ekvivalent v cílovém jazyce a ty, které tento ekvivalent postrádají. Překlad termínů s ekvivalentem zahrnuje výrazy označující právní pojmy a instituty, které se objevují téměř ve všech právních řádech. Pokud se překladatel setká s touto situací, může přesně dosadit odpovídající termín do cílového jazyka. Tento proces se též nazývá substituce.

Druhá situace, která je v překladatelské praxi mnohem častější, je překlad bezekvivalentních termínů. V tomto případě se nejčastěji jedná o překlady jednotlivých právních orgánů, či termínů z oblasti správního nebo ústavního práva. Nejvhodnějším řešením překladu v této situaci je nepřekládat termíny podle vnější struktury, nýbrž proniknout hlouběji do jejich smyslu. Dalším účinným řešením je vyhledat podobný termín v cílovém jazyce a v dané situaci ho použít. Nevýhoda tohoto postupu spočívá v určitém zkreslení právního sdělení¹⁰⁹.

4.2 Rozbor právní terminologie

a) Termíny z legislativního procesu

„dictamen“

Ve Španělsko-českém právnickém a ekonomickém slovníku je tento výraz přeložen několika způsoby ve spojení s různými situacemi. Toto lemma může označovat „mínění“ či „názor“, ale také „posudek“, „expertízu“ či „vynesení“. Podle

---

¹⁰⁸ TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. doplň. vyd. Praha: Linde, 2003. Str. 91.

¹⁰⁹ Tamtéž, str. 92 – 93.

Španělské královské akademie (RAE) je *el dictamen* „rozhodnutí, zpráva nebo hodnocení, které se vydává pro následný právní úkon.“ V Českém národním korpusu se tento výraz objevuje většinou pod překladem „stanovisko“. Z několika nabízených překladů se přikláním k termínu „posudek“. V kapitole této práce, která se věnuje legislativnímu procesu, je tento termín použit pro případ, ve kterém výbory vydávají posudek po společné diskuzi. Tento překlad tedy jasně vystihuje danou situaci.

„*enmienda al articulado*“

Tento termín Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník i Český národní korpus postrádají. Španělská královská akademie (RAE) ho definuje jako „návrh přidání jednoho či více článků či úprava vládního návrhu zákona.“ Tento termín nemá český ekvivalent, proto navrhuji vlastní překlad „částečný pozměňovací návrh“. Při provedení vhodného překladu jsem přihlížela především na obsahovou stránku tohoto výrazu. Podle nařízení Sněmovny poslanců se totiž tento termín (*enmienda al articulado*) vztahuje k pouhému vymazání nebo doplnění určitého aspektu navrženého zákona, nejedná se tedy o úpravu celkovou (jak je tomu u termínu *enmienda a la totalidad*).

„*enmienda a la totalidad*“

Pokud tento výraz přeložíme podle jednotlivých slov¹¹⁰, dostaneme frázi „celková změna“. Tento termín však není českým legislativním ekvivalentem. Definice Španělské královské akademie (RAE) je taková, že se jedná o pozměňovací návrh, který vyžaduje alternativní text vládního či nevládního návrhu zákona. Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník se v tomto případě shoduje s Českým národním korpusem, přičemž oba slovníky tento výraz překládají jako „protistanovisko“. Do určité míry by se tento výraz dal považovat za adekvátní, přesto navrhuji vlastní překlad, který lépe odpovídá dané situaci. Tento termín překládám jako „absolutní pozměňovací návrh“, a to z toho důvodu, že návrh zákona je buď vrácen zpět vládě, nebo je požadována alternativa již navrhnutého textu.

„*exposición de motivos*“

V Českém národním korpusu se nejčastěji objevuje překlad „odůvodnění“ a méně se zde nachází také termín „důvodová zpráva“. Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník uvádí výraz „motivace“, který je v tomto případě irelevantní. Dále zde můžeme nalézt termín „zdůvodnění“. Španělská královská akademie pak

---

¹¹⁰ Za použití překladatelského postupu transpozice

definuje tento výraz jako „preamble legislativního textu, ve které je vyjádřeno odůvodnění.“ V českém právním řádu tento termín odpovídá důvodové zprávě, proto se přikláním právě k tomuto překladu.

„informe“

Pro tento výraz existuje ve Španělsko-českém právnickém a ekonomickém slovníku mnoho výrazů, kterými jsou například: „zpráva“, „sdělení“, „informace“. V Českém národním korpusu se toto lemma objevuje pod překladem „zpráva“. Španělská královská akademie (RAE) v obecné definici uvádí, že se jedná o dokument týkající se všeobecných otázek zájmu, který vydávají státní nebo soukromé orgány. V případě legislativního procesu jsem se přiklonila k výrazu „zpráva“, jakožto dokument, který musí být vypracován Parlamentními kluby.

„proposición de ley“

Tento výraz by mohl být doslova přeložen jako „návrh zákona“. Tento český ekvivalent však není správný, jelikož nesděljuje přesný obsah zkoumaného termínu. Tento termín označuje situaci, ve které je návrh zákona podán jinými iniciátory, nežli vládou. Nesouhlasím s překladem Španělsko-českého právního a ekonomického slovníku, který tento výraz překládá jako „poslanecký návrh zákona“. Tento termín uvádí v omyl, jelikož v případě překladu tohoto odborného slovníku by se jednalo pouze o Sněmovnu poslanců jakožto jediný orgán, jemuž náleží zákonodárná iniciativa. V předešlých kapitolách této práce, především v kapitole o legislativním procesu bylo zjištěno, že právo navrhnout zákon náleží ve Španělském království také Senátu, autonomním oblastem a skupině občanů. Toto tvrzení také potvrzuje Španělská královská akademie při své definici termínu „*proposición de ley*“. Také překlad Českého národního korpusu je nepřesný, jelikož sděluje, že se jedná o návrh zákona. Česká legislativa nezná ekvivalent, a proto navrhuji vlastní překlad „nevládní návrh zákona“. Tento termín popisuje danou situaci přesněji, nežli oba použité slovníky.

„proyecto de ley“

V kapitole o legislativním procesu bylo zjištěno, že tento výraz je používán pro návrh zákona, který je podáván pouze vládou. Tento výraz najdeme ve Španělsko-českém právnickém a ekonomickém slovníku pod heslem „*proyecto de ley del gobierno*“ a je přeložen jako „vládní návrh zákona“. Podle Španělské královské akademie (RAE) je termín definován jako návrh zákona, který byl postoupen Sněmovně

v rámci zákonodárné iniciativy vlády. V Českém národním korpusu se tento termín objevuje v nepřesném překladu jako „návrh zákona“. Rozhodla jsem se použít výraz podle Španělsko-českého právního a ekonomického slovníku, který koresponduje s definicí RAE.

a) Termíny z právních předpisů

„*decreto*“

Termín „*el decreto*“ překládá Španělsko-český právní a ekonomický slovník jako „nařízení“, „dekret“ a „listina“. V Českém národním korpusu se objevují ještě další překlady jako „vyhláška“ a „výnos“. Podle Španělské královské akademie (RAE) se jedná o „normativní právní dokument, který obsahuje rozhodnutí různých orgánů a institucí.“ V případě právních předpisů Španělského království se přikláním k překladu „dekret“, jelikož česká legislativa tento termín zná a také ho používá, přestože v České republice dekreta již vydávány nejsou.

- „*decreto legislativo*“

Český národní korpus nabízí několik překladů tohoto výrazu, jako jsou například „zákonná vyhláška“, „prováděcí nařízení“, „regulační nařízení“, „legislativní nařízení“. Španělsko-český právní a ekonomický slovník se shoduje s korpusem ve výrazu „legislativní nařízení“ a přidává ještě další možnost, jakou je „legislativní dekret“. Španělská královská akademie (RAE) definuje „*el decreto legislativo*“ jako „právní předpis, který má stejné postavení jako zákon a je vydáván orgány exekutivní moci.“ Přestože v českém právním systému tento termín odpovídá právnímu předpisu nařízení vlády, v této práci jsem se rozhodla zanechat základ slova, kterým je „dekret“. Celý termín „*el decreto legislativo*“ tedy překládám s přihlédnutím na překlad odborného právního a ekonomického slovníku jako „legislativní dekret“.

- „*decreto ley*“

Tento právní předpis opět postrádá český ekvivalent. Podle Španělsko-českého právního a ekonomického slovníku se jedná o „zmocňovací zákon“. Tento překlad není výstižný, a proto jej nepoužiji ve své práci. Souhlasím s překladem Českého národního korpusu, kde se termín „*el decreto ley*“ vyskytuje jako „vládní nařízení“. V této práci však překládám tento výraz jako „dekret s platností zákona“. Podle

Španělské královské akademie (RAE) se jedná o přechodná legislativní ustanovení nařízené vládou v případě zvláštní nouze a neodkladnosti.

- „*Real Decreto*“

Pominu-li příklady, ve kterých Český národní korpus překládá „*el decreto*“ jiným termínem než dekret, plně souhlasím s jeho překladem tohoto celého výrazu jako „královský dekret“. Stejný překlad se objevuje také ve Španělsko-českém právnickém a ekonomickém slovníku. Podle Španělské královské akademie (RAE) se jedná o „právní předpis, který je schválen předsedou vlády nebo Radou ministrů a který je přijat v rámci regulační pravomoci vlády.“ Tento právní předpis se v české legislativě nevyskytuje.

„*ley*“

Španělský výraz „*la ley*“ je ze všech zkoumaných termínů nejméně problematický na překlad. Český národní korpus se v tomto případě jasně shoduje se Španělsko-českým právnickým a ekonomickým slovníkem, přičemž oba slovníky tento výraz překládají jako „zákon“. Tento překlad potvrzuje také Španělská královská akademie (RAE), která „*la ley*“ definuje jako „právní normu, která byla vydána parlamentem v návaznosti na legislativní proces stanovený v nařízeních obou komor.“ Španělský výraz má přesný český ekvivalent, a proto není potřeba navrhovat vlastní překlad. Španělské zákony se však dělí do několika dalších skupin a v některých z těchto případů již překlad nemusí být jednoznačný, a to z důvodu absence českých ekvivalentů:

- „*ley constitucional*“

Tento termín Španělsko-český právnický a ekonomický slovník, stejně tak jako Český národní korpus, překládá jako „ústavní zákon“. Ve Španělském království i v České republice je ústavní zákon právním předpisem nejvyšší právní síly, který mění nebo doplňuje ústavu. V tomto případě se tedy nabízí přesný český legislativní ekvivalent.

- „*ley ordinaria*“

Český ekvivalent v tomto případě nelze najít, jelikož v českých právních předpisech se tento zákon neobjevuje. Zatímco v Českém národním korpusu tento výraz nelze nalézt, Španělsko-český právnický a ekonomický slovník tento termín překládá

jako „běžný zákon“. Španělská královská akademie (RAE) pak definuje „*la ley ordinaria*“ jako „běžná forma předpisů upravující věci, které jsou předmětem organického zákona (*ley orgánica*).“ Souhlasím s překladem odborného právníckého a ekonomického slovníku, a proto pro tuto práci používám termín „běžný zákon“.

- „*ley orgánica*“

V Českém národním korpusu je tento výraz přeložen trojím způsobem jako „ústavní zákon“, „organický zákon“ a „základní zákon“. Termín „ústavní zákon“ se také objevuje ve Španělsko-českém právníckém a ekonomickém slovníku. Definice Španělské královské akademie (RAE) pak říká, že se jedná o zákon, který se vztahuje k rozvoji základních práv a veřejných svobod, dále se jedná o zákony, které schvalují autonomní statuty a obecné volební zřízení a o zákony definované ústavou. Český právní řád pro tento termín nemá přímý ekvivalent, proto je třeba rozhodnout, zda použít doslovný překlad „organický zákon“ nebo za pomoci substituce termín přeložit podle obsahu jako „ústavní zákon“. Souhlasím s oběma návrhy českých výrazů, avšak pro tuto práci jsem se rozhodla používat termín „organický zákon“. Zvolený termín, přestože nemá přesný český legislativní ekvivalent, je v české legislativě velmi používaný.

„*orden ministerial*“

Tento výraz není problematický na překlad, jelikož k němu lze nalézt přesný český ekvivalent. Tímto ekvivalentem je „ministrská vyhláška“ a já s tímto překladem plně souhlasím. Ve Španělsko-českém právníckém a ekonomickém slovníku je tento termín přeložen jako „ministrská vyhláška/výnos“ nebo jako „směrnice ministerstva“. Český národní korpus pak navíc navrhuje překlad „ministrské opatření“ či „ministrské rozhodnutí“.

„*reglamento*“

Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník tento výraz překládá několika způsoby. Toto lemma je zde přeloženo jako „právní předpis“, „nařízení“, „zákonná norma“ a „řád“. Český národní korpus pak tento výraz většinou překládá jako „nařízení“. Českým ekvivalentem v kapitole o právních předpisech je termín „nařízení“, proto jsem tento výraz stanovila jako výchozí pro svou práci.

4.3 *Glosář*

Ve španělsko-českém glosáři jsou uvedeny pojmy užívané především v kapitolách o zákonodárné moci a při popisu orgánů horní a dolní komory španělských Generálních kortes. Dále se jedná o pojmy užívané v kapitolách o legislativním procesu a právních předpisech. Každé lemma v tomto glosáři obsahuje termín ve španělštině, jeho rod, koncovku množného čísla a český překlad. Glosář je řazen abecedně.

artículo , <i>m</i> (pl. –s)	článek
Comisión , <i>f</i> (pl. –es)	výbor
Congreso de Diputados , <i>m</i>	Sněmovna poslanců
Constitución , <i>f</i> (pl. –es)	Ústava
<i>pl. Cortes Generales</i> , <i>f</i>	Generální kortesy
decreto , <i>m</i> (pl. –s)	dekret
~ legislativo	legislativní dekret
~ ley	dekret s platností zákona
~ Real Decreto	královský dekret
dictamen , <i>m</i> (pl. –es)	posudek
Diputación Permanente , <i>f</i>	Stálá rada
diputado , <i>m</i> (pl. –s)	poslanec
enmienda , <i>f</i> (pl. –s)	pozměňovací návrh
~ al articulado	částečný pozměňovací návrh
~ a la totalidad	absolutní pozměňovací návrh
exposición de motivos , <i>f</i> (pl. –es)	důvodová zpráva
Gobierno , <i>m</i>	vláda
~ presidente del Gobierno	předseda vlády
<i>pl. Grupos Parlamentarios</i> , <i>m</i>	Parlamentní kluby
informe , <i>m</i> (pl. –s)	zpráva

Junta de Portavoces, f	výbor mluvčích
ley, f (pl. –es)	zákon
~ constitucional	ústavní zákon
~ orgánica	organický zákon
~ ordinaria	běžný zákon
Mesa del Congreso, f (pl. –s)	předsednictvo Sněmovny poslanců
Mesa del Senado f (pl. –s)	předsednictvo Senátu
orden, f (pl. –es)	vyhláška
~ ministerial	ministerská vyhláška
Pleno, m	plénum
poder, m (pl. –es)	moc
~ ejecutivo	moc výkonná
~ judicial	moc soudní
~ legislativo	moc zákonodárná
proceso legislativo, m (pl. –s)	legislativní proces
proposición de ley, f (pl. –es)	nevládní návrh zákona
proyecto de ley, m (pl. –s)	vládní návrh zákona
reglamento, m (pl. –s)	nařízení
~ del Congreso de los Diputados	nařízení Sněmovny poslanců
~ del Senado	nařízení Senátu
Secretario, m (pl. –s)	tajemník
Senado, m	Senát
senador, m (pl. –es)	senátor

Závěr

Jako hlavní cíl této bakalářské práce jsem si stanovila porovnání legislativní moci České republiky a Španělského království a určení míry jejich podobnosti a rozdílnosti. Sekundárním cílem pak byla analýza právní terminologie z kapitol o legislativním procesu a právních předpisech, která byla provedena s pomocí třech různých zdrojů.

Tato práce obsahuje čtyři kapitoly, které jsou dále rozděleny do podkapitol. Za účelem provedení komparativní analýzy a rozboru právní terminologie jsem první a druhou kapitolu věnovala teoretické stránce. Kvůli větší přehlednosti popisovaných témat je každá podkapitola vždy rozdělena nejprve na část věnující se České republice a na část, která náleží Španělskému království. Výsledky této práce jsou velmi zajímavé a slouží k prokázání všech mých stanovených hypotéz.

V první kapitole jsem provedla deskriptivní analýzu ústav zemí České republiky a Španělského království, ve které jsem se zaměřila na strukturu obou těchto právních dokumentů a jejich historický vývoj, a dělbu moci každé z porovnávaných zemí. V této kapitole se moje hypotéza potvrdila pouze částečně. Přesto, že mají obě porovnávané země rozdílné státní zřízení a odlišný historický vývoj, našla jsem v obou ústavách mnoho společných znaků. Pro obě země je ústava nejvyšším právním dokumentem, ve kterém jsou zaručena lidská práva, a který nesmí být nikdy porušen. Dalším společným znakem je ten, že obě ústavy obsahují samostatnou část věnující se dělbě moci, přičemž všechny tři moci obou zemí spolu velmi úzce spolupracují a do jisté míry se mohou ovlivňovat. Co se týče obsáhlosti ústav, zde se můj předpoklad potvrdil. Španělská ústava je mnohem delší a obsáhlejší než Ústava České republiky a obsahuje některé kapitoly, jež česká ústava postrádá. V této kapitole se mi podařilo zjistit, že přijetí ústavy v roce 1978 byl pro Španělské království velmi důležitý akt, který nejenže zajistil španělským občanům základní lidská práva a svobody, ale také nastolil v této zemi demokratický režim.

Druhá kapitola představuje samotné jádro této práce, proto jsem zde provedla velmi detailní popis legislativní moci obou zemí. Cílem této kapitoly bylo seznámit čtenáře se složením parlamentů a volbami do obou komor, dále s legislativním procesem a jeho výsledky ve formě právních předpisů. Díky tomuto teoretickému exkurzu a jeho následné komparativní analýze provedené ve třetí kapitole se mi

podářilo potvrdit i vyvrátit tu část hypotézy, která předpokládala podobnost shodných znaků obou parlamentů. Zároveň došlo k rozpoznání a definování rozdílností, které se před mojí komparativní analýzou nejevily jako zřetelné a zřejmé.

V první řadě je složení parlamentů odlišné pouze částečně, jedná se však spíše o formální rozdíl. Zatímco v České republice je zákonodárná moc svěřena Parlamentu České republiky, ve Španělském království náleží Generálním kortesám. V obou případech se však jedná o bikamerální parlament složený z horní a dolní komory. Co se týče pravomocí obou srovnávaných parlamentů a jejich jednotlivých komor, zde se má hypotéza potvrdila. Pravomoci obou zmíněných parlamentů jsou velmi podobné, jelikož nejdůležitější činností obou z nich je legislativní funkce. V obou případech náleží dolní komoře pravomoci daleko větší než komoře horní. Za velice markantní, a zároveň také nepředvídatelný, rozdíl bych označila rozpustitelnost španělského Senátu. V České republice je tento orgán nerozpustitelným, a to za jakékoliv situace.

Další předpoklad ohledně důsledné podobnosti jednotlivých orgánů komor byl v této kapitole vyvrácen. Obě komory španělského parlamentu jsou složeny z daleko více orgánů než komory parlamentu českého.

Podle mého očekávání bylo možné upozorovat značné rozdíly v otázce volebního systému obou porovnávaných zemí, přičemž hlavním důvodem těchto odlišností je rozdílné územní členění. Španělské království má volebních obvodů daleko více, a to z důvodu rozdělení země do autonomních oblastí. S větším počtem volebních obvodů, kterými Španělské království disponuje, souvisí také daleko větší počet poslanců a senátorů této země. Samotný volební proces do dolní i horní komory je však v obou případech velmi podobný.

V kapitolách o legislativním procesu obou zemí a o právních předpisech jsem se setkala s mnoha těžce přeložitelnými termíny, proto jsem se rozhodla věnovat jim detailní rozbor. Tento rozbor jsem provedla ve čtvrté kapitole a pro překlad jednotlivých termínů jsem používala Španělsko-český právnícký a ekonomický slovník od Jiřího Bryndy, Český národní korpus – InterCorp a právnícký slovník Španělské královské akademie (*Real Academia Española*). Tento rozbor je doplněn o dvojjazyčný glosář, který obsahuje španělsko-české pojmy, se kterými jsem se během svého psaní setkala.

Jsem velmi ráda, že se mi podařilo splnit veškeré stanovené cíle a potvrdit většinu z mých hypotéz. Tématu srovnání české a španělské ústavní úpravy legislativní

moci nebylo doposud věnováno mnoho detailních studií, a proto věřím, že je tato práce kvalitním informativním zdrojem, který tuto mezeru vyplní.

Resumé

El objetivo primario de esta tesis es analizar y comparar el poder legislativo de la República Checa y del Reino de España. El objetivo secundario es presentar la terminología jurídica española y elaborar un glosario con los términos españoles usados en esta obra.

Este trabajo contiene cuatro capítulos que están compuestos de otros subcapítulos. Los capítulos número uno y dos representan la parte teórica, a fin de que sea posible hacer el análisis comparativo y la elaboración de la terminología jurídica en los capítulos tres y cuatro. Para mayor claridad, cada uno de los capítulos de la parte teórica está dedicado primero a la República Checa y segundo al Reino de España. La tesis propone algunos hipótesis que serán evaluados en la conclusión.

El objetivo principal del primer capítulo es introducir las constituciones de los dos mencionados países. Por tal razón los capítulos están divididos en tres partes principales. En la primera parte se trata de la estructura de las constituciones, la segunda parte analiza la división de los poderes y la tercera parte describe brevemente el desarrollo histórico de las constituciones. Este capítulo usa principalmente dos fuentes jurídicos que son la Constitución de la República Checa de 16 de diciembre de 1992 y la Constitución Española de 29 de diciembre de 1978.

En el segundo capítulo se trata del tema más importante de este trabajo, que es el poder legislativo. Primero la composición del parlamento de ambos países es presentada. Los dos parlamentos funcionan de la forma bicameral, por eso están compuestos de dos cámaras, la cámara baja y la cámara alta. Cada de las cámaras tiene sus propias funciones y competencias. En ambos casos la cámara baja tiene mayores competencias que la cámara alta. Además, los órganos de cada cámara están introducidos en esta parte. Toda la descripción está hecha según las dos constituciones y también según los reglamentos de las cámaras de ambos países.

El siguiente subcapítulo está dedicado a las elecciones a ambas cámaras de los dos países. En este capítulo se puede observar algunas diferencias en la sistema electoral, principalmente por razón de diferente división territorial. Los fuentes jurídicos usados en este tema son la Ley 247/1995, de 27 de septiembre de 1995, de las

Elecciones al Parlamento de la República Checa y Ley Orgánica 5/1985, de 19 de junio, del Régimen Electoral General.

Los últimos subcapítulos del capítulo legislativo son dedicados al proceso legislativo de la República Checa y del Reino de España y también a sus resultados en la forma de la legislación. En estos temas se descubren muchas diferencias en términos del contenido y también en términos del lenguaje. Según la descripción, el proceso legislativo del Reino de España es más complejo que el de la República Checa. Por otro lado, las competencias de los Senados de ambos países son muy similares en este proceso. Para el análisis de la terminología jurídica, que está elaborada en el capítulo cuatro, he seleccionado los términos del proceso legislativo y de la legislación.

El análisis comparativo, hecho en el tercer capítulo, se realiza en la conexión con las informaciones obtenidas en cada uno de los previos capítulos. El objetivo de esta parte es presentar las diferencias y las similitudes principales. En este capítulo se encuentran muchas similitudes entre las constituciones y los parlamentos de la República Checa y del Reino de España, a pesar de formas del gobierno diferentes en cada uno. Además, esta parte sirve como un análisis detallado para la confirmación de mis hipótesis.

En el último capítulo se realiza una breve descripción del lenguaje jurídico y el análisis de la terminología jurídica española. Las palabras y las frases son elegidas de los capítulos que tratan del proceso legislativo y la legislación, dado que en estas partes se encuentran dificultades con la traducción de algunos términos. El objeto principal es introducir el equivalente adecuado en el lenguaje jurídico de la República Checa. Tres fuentes diferentes son usadas para conseguir este objeto. La parte final presenta el glosario que contiene los términos españoles más usados en este trabajo.

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

Constitución Española de 27 de Diciembre de 1978

Ley Orgánica 5/1985, de 19 de junio, del Régimen Electoral General

Reglamento del Congreso de los Diputados de 10 de febrero de 1982

Reglamento del Senado de 3 de mayo de 1994

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu

Zákon č. 247/1995 Sb. o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů

Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny

Tištěné zdroje

ALCARAZ VARÓ, Enrique a Brian HUGHES. *El español jurídico*. Barcelona: Ariel, c2002. ISBN 978-84-344-3220-8.

BRYNDA, Jiří. *Španělsko-český právníký a ekonomický slovník*. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-669-3.

GERLOCH, Aleš, Jiří HŘEJBEK a Vladimír ZOUBEK. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. 4. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Prospektrum, 2002. ISBN 80-7175-077-8.

HARVÁNEK, Jaromír, a kol. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7380-104-5

CHALUPA, Jiří: *Jak se dělá demokracie*. Historický obzor, 9, 1998.

J. SOLÉ TURA – E. AJA, *Constituciones y períodos constituyentes en España (1808 – 1936)*, Madrid: Siglo XXI de España Editores, 1990. ISBN 978-84-323-1374-5.

JIMÉNEZ ASENSIO, Rafael. *El constitucionalismo: proceso de formación y fundamentos del derecho constitucional*. 2a ed., rev. y ampliada. Madrid: Marcial Pons, 2003. Manuales universitarios (Madrid, Spain). ISBN 978-84-976-8068-4.

KOLBA, Jan. *Postavení a úloha vlády v ústavním systému Španělska*. Brno, 2010. Rigorózní práce. Masarykova univerzita. Fakulta právnická.

NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Brno: Computer Press, 2004. Vysokoškolské učebnice. ISBN 80-251-0392-7.

OÑATE, Pablo. *El Congreso de los Diputados en España: funciones y rendimiento*. Madrid: Tecnos, 2000. ISBN 978-84-309-3480-5.

PAVLÍČEK, Václav. *Ústavní právo a státověda*. Praha: Linde, 1998. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-141-3.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Západoevropské politické systémy: komparace politických systémů*. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1516-8.

TOMÁŠEK, Michal. *Překlad v právní praxi*. 2. dopln. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-427-7.

ZIMEK, Josef. *Ústavnost a český ústavní vývoj*. 3., nezměn. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4094-7.

Internetové zdroje:

A short guide to the Spanish political system [online]. Dostupné z: (<http://www.rogerdarlington.me.uk/Spanishpoliticalsystem#Congress>), [cit. 2017-03-17].

Brzdy a rovnováhy [online]. Dostupné z: (https://iuridictum.pecina.cz/w/Brzdy_a_rovnov%C3%A1hy), [cit. 2017-02-23].

Congress, bodies of the house [online]. Dostupné z: (<http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Organos>), [cit. 2017-03-15].

Čermák, P. – Vavřín, M.: Korpus InterCorp – španělština, verze 9 z 9. 9. 2016. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2016. Dostupný z: <http://www.korpus.cz>

El Procedimiento Legislativo [online]. Dostupné z: (<http://www.periodistasparlamentarios.org/?p=926>), [cit. 2017-03-25].

El proceso legislativo en España, paso a paso [online]. Dostupné z: (<http://blog.quehacenlosdiputados.net/el-proceso-legislativo-en-espana-paso-a-paso>), [cit. 2017-03-25].

El Senado en el sistema bicameral español [online]. Dostupné z: (<http://www.senado.es/web/conocersenado/temasclave/sistemabicameral/index.html>), [cit. 2017-03-16].

Informace o Senátu Parlamentu České republiky [online]. Dostupné z: (http://www.senat.cz/informace/pro_verejnost/infocentrum/infocentrum_informace_o_senatu.php), [cit. 2017-03-11].

Jak se volí do Senátu [online]. Dostupné z: (http://www.senat.cz/senat/volby/jsv.php?ke_dni=10.2.2017&O=11), [cit. 2017-03-20].

Legislativní proces projednávání návrhů zákonů [online]. Dostupné z: (<https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=331>), [cit. 2017-03-23].

Organizace a průběh voleb do PS [online]. Dostupné z: (<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=300>), [cit. 2017-03-20].

Poder Ejecutivo [online]. Dostupné z: (https://administracion.gob.es/pag_Home/espanaAdmon/comoSeOrganizaEstado/Institucionesl_Estado/PoderEjecutivo.html), [cit. 2017-03-02].

Poder Judicial [online]. Dostupné z: (https://administracion.gob.es/pag_Home/espanaAdmon/comoSeOrganizaEstado/Institucionesl_Estado/PoderJudicial.html), [cit. 2017-03-02].

Právo členského státu – Španělsko [online]. Dostupné z: (https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-es-cs.do?member=1), [cit. 2017-03-29].

Procedimiento legislativo ordinario [online]. Dostupné z:
(<http://www.senado.es/web/conocersenado/temasclave/procedimientosparlamentarios/detalle/index.html?id=PROCLEGORD>), [cit. 2017-03-28].

Real Academia Española. (2001). Disquisición. En Diccionario del español jurídico.
Dostupné z: (<http://dej.rae.es/#/entry-id/E152500>).

Reglamento del Senado [online]. Dostupné z:
(<http://www.senado.es/web/conocersenado/normas/reglamentootrasnormassenado/detalle/reglamentosenado/index.html#t3c1s1>), [cit. 2017-03-17].

Všeobecné, rovné a přímé volební právo tajným hlasováním [online]. Dostupné z:
(<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=301>), [cit. 2017-03-20].